

QUADERNS D'AVALUACIÓ. 48

GENER DE 2021

Anàlisi dels contextos de l'alumnat de 4t d'ESO, el professorat i les direccions (2018-2019)

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Consell Superior
d'AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

SUMARI

PRESENTACIÓ.....	2
ANÀLISI DELS CONTEXTOS DE L'ALUMNAT DE 4t D'ESO, DEL PROFESSORAT I LES DIRECCIONS.....	6
REVISTA DE LLIBRES.....	46
PUBLICACIONS DEL CONSELL.....	47
PUBLICACIONS RECENTS DEL CONSELL.....	48

Si voleu més informació o voleu fer-nos qualsevol suggeriment, no dubteu a posar-vos en contacte amb nosaltres mitjançant la pàgina web del Consell, que trobareu al portal del Departament d'Educació: <http://csda.gencat.cat/ca/>

ISSN electrònic 2014-797X

PRESENTACIÓ

Des de la publicació de l'informe Coleman (1966)¹ s'ha pogut anar comprovant la relació que hi ha entre el nivell sociocultural i el rendiment acadèmic de l'alumnat. L'any 2006, el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (CSASE) ja va elaborar el qüestionari sociodemogràfic i lingüístic, que era una primera aproximació als qüestionaris de context, que es va aplicar aquell mateix any, el 2013, als números 11 i el número 19 de la col·lecció Informes d'avaluació i ara al 2021, que també s'està passant. A més, s'ha comptat amb el valuós antecedent dels qüestionaris de context de PISA, elaborats per l'OCDE, que l'any 2012 va començar a tractar el tema en el marc general i en va obtenir informacions en l'onada de 2015 i en la de 2018.

Per continuar tenint aquestes dades, des del CSASE s'han dissenyat tres estudis sobre el context sociodemogràfic que proporcionen indicadors de la situació socioeconòmica, del clima escolar, del coneixement dels usos lingüístics de l'alumnat..., els quals també s'anomenen qüestionaris de context: se n'ha aplicat un a l'alumnat, un altre al professorat i un tercer a les direccions dels centres educatius de Catalunya que imparteixen quart d'ESO. Amb relació al professorat i a les direccions, des de 2008 s'hi aplica el TALIS (*Teaching and Learning International Survey*) que és un estudi internacional, també promogut per l'OCDE, que analitza les característiques dels docents, les pràctiques educatives i els contextos en què es desenvolupen. Els títols publicats pel CSASE en la col·lecció Informes d'avaluació són indicatius del contingut de cadascun d'ells: Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019 (número 22), Anàlisi del context de les direccions de secundària. Curs 2018-2019 (número 24). Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019 (número 25).

Les informacions que s'obtenen del qüestionari de context de l'alumnat, es creuen tant amb els resultats de l'avaluació de quart d'ESO del curs 2018-2019 com amb els resultats de l'avaluació de l'expressió oral, que també es va implementar aquell mateix curs a gairebé la mateixa mostra d'alumnat com podeu observar al número 23 de la col·lecció esmentada anteriorment.

Aquest número de Quaderns d'avaluació recull la informació més rellevant dels quatre darrers Informes d'avaluació publicats. Tots ells són el resultat de l'anàlisi exhaustiva d'un qüestionari de context aplicat a una mostra representativa d'alumnat de 51 centres educatius de Catalunya que van participar en l'avaluació de quart d'ESO durant el curs 2018-2019. Pràcticament la mateixa mostra també va ser avaluada de l'expressió oral en llengua catalana, llengua castellana i llengua anglesa. A més, s'hi van aplicar dos qüestionaris dirigits al professorat de quart d'ESO d'aquests centres i a les respectives direccions. En total van ser 2.859 alumnes, 380 membres de l'equip docent i 49 directores/es els qui van respondre els tres qüestionaris, dissenyats per obtenir dades sobre el context escolar i familiar.

El qüestionari de context per a l'alumnat es va aplicar durant els mesos de març i abril de 2019, mentre que els adreçats al professorat i a les direccions es van respondre durant el juny i el juliol de 2019. L'avaluació de l'expressió oral es va aplicar entre finals d'abril i al llarg del mes de maig del mateix any.

L'enquesta dirigida a l'alumnat comença amb unes preguntes adreçades a conèixer els seus hàbits d'estudi. En segon lloc, el qüestionari indaga els comportaments culturals dels adolescents, especialment en el món del consum de ràdio, televisió, premsa i llibres, i en l'ús de les noves tecnologies. Finalment, l'enquesta estudia en profunditat el comportament, els coneixements i les representacions lingüístiques de la població objecte d'estudi.

Respecte a l'anàlisi de les dades, des del CSASE s'hi ha introduït una novetat en el càlcul dels índexs. El que fa referència als factors socioculturals s'ha dividit en dos blocs: d'una banda, s'ha considerat el nivell socioeconòmic familiar de l'alumnat i, de l'altra, el nivell de capital cultural.

¹ Coleman, J. S.; Campbell, E. Q.; Hobson, C. J.; McPartland, F.; Mood, A. M.; Weinfeld, F. D. i York, R. L., *Equality of Educational Opportunity*. Washington D.C., U.S., Government Printing Office, 1966.

Encara que s'ha de tenir present que ambdós índexs estan força relacionats entre si, aquesta divisió permet comprovar quins factors correlacionen més amb els resultats acadèmics obtinguts tant en l'avaluació de quart d'ESO com en l'avaluació de l'expressió oral en llengua catalana, en llengua castellana i en llengua anglesa, que s'ha avaluat en una mostra representativa d'alumnat per primera vegada durant el curs 2018-2019.

El qüestionari que ha respost el professorat recull dades relatives a l'experiència laboral, al grau de satisfacció personal, al desenvolupament professional, als usos que fan dels recursos de què disposen els centres, a quin és l'ambient i l'organització del centre i a com es podrien classificar els centres educatius a partir del seu nivell de complexitat. Finalment, la informació obtinguda sobre la pràctica docent dels 380 professors i professores seleccionats ens aporta una imatge sòlida i nítida d'aquestes pràctiques abans del període del confinament causat per la COVID-19, ja que es van recollir el darrer trimestre del curs 2018-2019. Per tant, a partir d'aquests resultats es pot inferir quina era la preparació del professorat en competències digitals per afrontar i facilitar l'aprenentatge de l'alumnat.

Finalment, el qüestionari per a les direccions inclou una secció de preguntes adreçades a conèixer el perfil de la direcció mitjançant qüestions relatives a la formació, al desenvolupament professional i a la funció directiva del centre. En segon lloc, estudia el clima escolar i, per tant, recull informació sobre la cultura i l'organització escolar, així com aspectes referits a la implicació familiar i a la resolució de conflictes. En tercer lloc, analitza l'organització del centre, és a dir, l'enfocament del projecte educatiu de centre, com i quins agents educatius hi prenen les decisions educatives, com s'afronta la diversitat a l'aula o l'ús que es fa de l'avaluació. Per cloure l'anàlisi, planteja quins criteris s'haurien de considerar per classificar els centres en funció del nivell de complexitat.

Les dades aportades per aquestes quatre recerques ens proporcionen un coneixement aprofundit de tots els vessants del sistema educatiu català: de l'alumnat que està acabant l'educació obligatòria, de les direccions dels centres on estan matriculats i del professorat que hi exerceix la docència. És per aquest motiu que des del Consell hem dissenyat els qüestionaris i hem dedicat esforços a estudiar-ne els resultats minuciosament.

Joan Mateo

President del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu

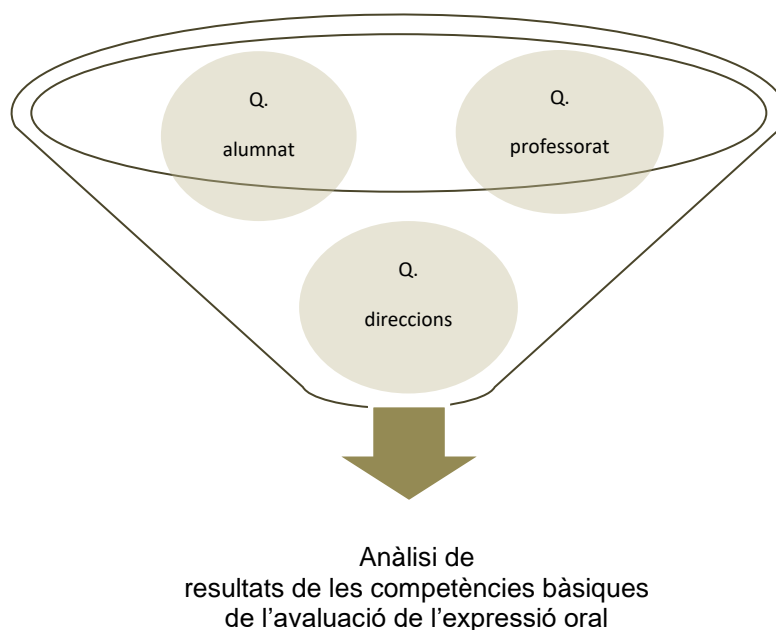
ANÀLISI DELS CONTEXTOS DE L'ALUMNAT DE 4t D'ESO, EL PROFESSORAT I LES DIRECCIONS (2018-2019)

PRESENTACIÓ.....	2
ANÀLISI DELS CONTEXTOS DE L'ALUMNAT DE 4t D'ESO, EL PROFESSORAT I LES DIRECCIONS (2018-2019).....	5
1. Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019.....	6
1.1. Qüestionari de context, l'avaluació de quart d'ESO i l'avaluació oral.....	6
1.2. Dades descriptives del qüestionari de context de l'alumnat, de l'avaluació de l'expressió oral i de l'avaluació de quart d'ESO.....	10
1.3. Resultats de l'avaluació de quart d'ESO.....	10
1.4. Anàlisi dels resultats de l'alumnat de quart d'ESO.....	12
2. Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019....	24
2.1. Consideracions metodològiques.....	24
2.2. Dades del professorat.....	25
3. Anàlisi del context de les direccions de secundària Curs 2018-2019.....	31
3.1. Consideracions metodològiques.....	31
3.2. Dades descriptives de les direccions, experiència docent, desenvolupament, professional, opinions, satisfacció laboral i pràctica docent.....	33
4. Classificació de la complexitat dels centres.....	41
4.1. La funció directiva i la implicació.....	41
4.2. Classificació de les direccions.....	42
5. Cloenda i obertura al futur	45
REVISTA DE LLIBRES.....	46
PUBLICACIONS DEL CONSELL.....	47
PUBLICACIONS RECENTS DEL CONSELL.....	48

1. Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019

1.1. Qüestionari de context, l'avaluació de 4t d'ESO i l'avaluació de l'oral

Les informacions que s'obtenen dels tres qüestionaris elaborats pel Consell Superior d'Avaluació i publicats en la col·lecció Informes d'avaluació són: Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019 ([número 22](#)), Anàlisi del context de les direccions de secundària. Curs 2018-2019 ([número 24](#)), Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019 ([número 25](#)). Les respostes del qüestionari de context de l'alumnat es creuen amb els resultats obtinguts tant amb l'avaluació de quart d'ESO del curs 2018-2019 com amb els de l'avaluació de l'expressió oral, que també es va implementar aquell mateix curs a gairebé la mateixa mostra d'alumnes (vegeu el [número 23](#) d'Informes d'avaluació denominat *L'avaluació de l'expressió oral a quart d'ESO. Curs 2018-2019*).

Aquest primer capítol se centrarà, doncs, tant en els resultats del qüestionari de context dirigit a l'alumnat com en els resultats de l'avaluació de quart d'ESO del mateix curs 2018-2019 publicats en la col·lecció de Quaderns d'avaluació, així com amb els de l'avaluació de l'expressió oral. Per conèixer les tres recerques, s'hi presenten les respectives fitxes tècniques.

Taula 1.1. Fitxa tècnica de l'enquesta del context de l'alumnat. Curs 2018-2019

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Àmbit	Catalunya
Periodicitat	Anyal
Curs avaluat	Quart d'ESO
Univers	68.000 alumnes, aproximadament
Mètode de recollida de la informació	Mostral
Nombre de centres	55
Nombre d'alumnes que ha respost el qüestionari	2.859
Error mostral	El nivell de confiança és del 95% i assumint la màxima indeterminació $p=q=50\%$, l'error real del qüestionari sota el supòsit de mostreig aleatori simple és de $\pm 1,9\%$ per al conjunt de la mostra.
Aspectes que s'hi investiguen	Usos lingüístics; dades acadèmiques; context familiar; actituds, hàbits i estratègies envers l'estudi; llengua i context familiar; suport a l'aprenentatge; autoconcepte i expectatives acadèmiques; clima escolar, i ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC)
Novetats de l'edició	És la primera onada
PRE-TEST I TEST	
Nombre de centres	4
Dates del pre-test en paper	23-30 gener de 2019
Nombre d'alumnes del pre-test en paper	6
Dates del pre-test virtual	5-8 de febrer de 2019
Nombre d'alumnes del test virtual	324
PARTICIPACIÓ	
Nombre de centres	55
Dates en què s'ha respost el qüestionari	Entre el 25 de març i el 5 d'abril de 2019 (25 centres), i entre el 8 i el 30 d'abril de 2019 (30 centres)
Nombre d'alumnes que han respondre el qüestionari	2.859
CONTROL DE QUALITAT	
Dates del control de qualitat	27 de març de 2019
Centres del control de qualitat	4
COMUNICACIÓ	
Publicacions amb els resultats	<i>Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019</i> (número 22, Informes d'avaluació CSASE)
REUNIONS	
Reunions amb els centres per presentar-ne els resultats	Nombre de sessions: 5 Dies: 17, 18, 26 i 27 de febrer, i 2 de març de 2020. El referent del centre va assistir a la reunió que li corresponia en funció del servei territorial.

Taula 1.2. Fitxa tècnica de l'avaluació de l'expressió oral. Curs 2018-2019

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Àmbit	Catalunya
Periodicitat	Anual
Curs avaluat	Quart d'ESO
Univers	68.000 alumnes, aproximadament
Mètode de recollida de la informació	Mostral
Nombre de centres	51
Nombre d'alumnes que ha fet l'avaluació	2.688
Error mostral	El nivell de confiança és del 95% i assumint la màxima indeterminació $p=q=50\%$, l'error real del qüestionari sota el supòsit de mostreig aleatori simple és de $\pm 1,9\%$ per al conjunt de la mostra.
Llengües que s'hi avaluen	S'hi ha aplicat a tres llengües: la llengua catalana, la llengua castellana i la llengua anglesa. Els centres que tenen fins a 60 alumnes a quart d'ESO han fet la prova de les tres llengües. El centres que tenen més de 60 alumnes a quart d'ESO han fet la prova d'una sola llengua.
Novetats de l'edició	És la primera onada
PRE-TEST I TEST	
Nombre de centres	
Dates del pre-test en paper	
Nombre d'alumnes del pre-test en paper	
Dates del pre-test virtual	
Nombre d'alumnes del test virtual	
APLICACIÓ	
Nombre de centres	51
Dates de l'avaluació	L'avaluació de l'expressió oral es va fer entre el 24 d'abril i el 31 de maig de 2019
Nombre d'alumnes que ha fet l'avaluació	2.688
CONTROL DE QUALITAT	
Dates del control de qualitat	
Centres del control de qualitat	
COMUNICACIÓ	
Publicacions amb els resultats	<i>L'avaluació de l'expressió oral de quart d'ESO. Curs 2018-2019</i> (número 23 d'Informes d'avaluació del CSASE).
REUNIONS	
Reunions amb els centres per presentar-ne els resultats	Nombre de sessions: 5 Dies: 17, 18, 26 i 27 de febrer, i 2 de març de 2020. El professorat que ha participat en l'avaluació, també ha assistit a la reunió del centre el dia que li corresponia en funció del servei territorial.

Taula 1.3. Fitxa tècnica de l'avaluació de quart d'ESO. Curs 2018-2019

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Àmbit	Catalunya
Periodicitat	Anual
Curs avaluat	Quart d'ESO
Mètode de recollida de la informació	Censal
Nombre de centres	1.080
Nombre d'alumnes que ha fet la prova	68.000 alumnes, aproximadament
Competències que s'hi avaluen	<ul style="list-style-type: none"> - Competència lingüística en llengua catalana - Competència lingüística en llengua castellana - Competència lingüística en llengua anglesa - Competència lingüística en llengua francesa - Competència lingüística en llengua alemanya - Competència lingüística en aranès - Competència matemàtica - Competència científicotecnològica
Novetats de l'edició	<ul style="list-style-type: none"> - Dos fulls de respostes retractilats - Relació amb les recerques mostrals de l'avaluació de l'expressió oral i dels qüestionaris de context.
Proves publicades al web de CSASE	<ul style="list-style-type: none"> - Proves i àudios - Fulls de respostes en blanc - Proves corregides - Criteris de correcció
PRE-TEST I TEST	
Nombre de centres	
Dates del pre-test en paper	
Nombre d'alumnes del pre-test en paper	
Dates del pre-test virtual	
Nombre d'alumnes del test virtual	
APLICACIÓ	
Dates de l'avaluació	13 i 14 de febrer de 2019
CONTROL DE QUALITAT	
Dates del control de qualitat	
Centres del control de qualitat	
COMUNICACIÓ	
Publicacions amb els resultats: <ol style="list-style-type: none"> 1. Quaderns d'avaluació. 43. Abril 2019. http://csda.gencat.cat/ca/arees-actuacio/avaluacions-consell/avaluacio-quart-eso/2020/ 2. Tast de dades 7. Juliol 2019. http://csda.gencat.cat/ca/arees-actuacio/publicacions/tast-dades/2019-juliol/ 3. Tast de dades 8. Setembre 2019. http://csda.gencat.cat/ca/arees-actuacio/publicacions/tast-dades/2019-setembre/ 4. Tast de dades 9. Octubre 2019. http://csda.gencat.cat/ca/arees-actuacio/publicacions/tast-dades/2019-octubre/ 	

1.2. Dades descriptives del qüestionari de context de l'alumnat, de l'avaluació d'expressió oral i de l'avaluació de quart d'ESO

Es presenten alhora, i de manera sintètica, els percentatges de les respostes de les tres recerques que s'hi han descrit a les tres fitxes tècniques: d'una banda, al qüestionari de context per a l'alumnat i, de l'altra, als de les avaluacions de quart d'ESO i de l'avaluació de l'expressió oral (en llengua catalana; en llengua castellana, i en llengua anglesa, que s'ha avaluat per primera vegada en el curs 2018-2019).

Taula 1.4. Dades descriptives de les respostes al qüestionari de context per a l'alumnat i dels resultats les avaluacions de l'expressió oral, i de l'avaluació de quart d'ESO del curs 2018-2019. Percentatges

	Qüestionari de context per a l'alumnat	Avaluació de l'expressió oral	Avaluació de quart d'ESO
Titularitat dels centres	Pública: 55,5%. Privada: 45,5%	Pública: 58,6% Privada: 41,4%	Pública: 52,3% Privada: 47,7%
Complexitat dels centres	Alta: 22,2% Mitjana: 49,5% Baixa: 26,9%	Alta: 24% Mitjana: 53,9% Baixa: 22,1%	Alta: 16,7% Mitjana: 66,9% Baixa: 16,4%
Lloc de naixement de l'alumnat	Catalunya o Espanya: 89,3% Resta del món: 10,7%	Catalunya o Espanya: 87% Resta del món: 13%	Catalunya o Espanya: 86,2% Resta del món: 13,8%
Repetició de curs	No ha repetit mai: 85% Ha repetit a primària: 5% Ha repetit a secundària: 9,8%	No ha repetit mai: 89,8% Ha repetit a primària: 5% Ha repetit a secundària: 10,2%	No ha repetit mai: 82,3% Ha repetit a primària o a secundària: 17,7%

1.3. Resultats de l'avaluació de quart d'ESO 2019

Els resultats globals de l'avaluació de quart d'ESO de tot l'alumnat de Catalunya són molt semblants als que han obtingut els estudiants que han format part de la mostra del qüestionari de context, fet que corrobora que es poden utilitzar amb totes les garanties per fer-ne els creuaments estadístics que es presentaran en l'apartat 1.4. Les puntuacions van del 0 al 100.

Taula 1.5. Comparació de les puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO entre l'alumnat de la mostra i el total de Catalunya

	Resultats de la mostra		Resultats de Catalunya	
	Puntuació mitjana	Desviació típica	Puntuació mitjana	Desviació típica
Llengua catalana	77,76	12,91	77,5	13,1
Comprensió lectora	83,32	11,98	83,2	12,4
Expressió escrita	69,41	18,57	69	18,9
Llengua castellana	78,90	11,37	78,6	11,7
Comprensió lectora	83,20	10,46	83,5	10,8
Expressió escrita	72,46	16,58	71,2	17,4
Llengua anglesa	74,37	20,89	74,1	19,9
Comprensió oral	80,37	19,89	80,7	19,5
Comprensió lectora	81,68	18,15	81,9	17,7
Expressió escrita	58,62	32,82	55,0	30,7
Cientificotecnològic	65,95	15,81	66,2	15,6
Competència 12	54,65	15,93	54,4	16,2
Competència 23	73,15	19,74	73,0	19,1
Competència 34	70,05	20,95	71,2	20,6
Matemàtiques	67,58	18,65	68,8	18,3
Numeració i càlcul	68,16	21,84	69,0	21,3
Espai, forma i mesura	63,64	25,27	64,8	24,9
Canvi i relacions	71,82	20,56	73,0	20,3
Estadística	65,39	24,59	67,0	24,8

² Competència 1 = Explicar fenòmens naturals i aplicacions tecnològiques tot utilitzant coneixements científics i tecnològics.

³ Competència 2 = Reconèixer els aspectes principals de la investigació científica.

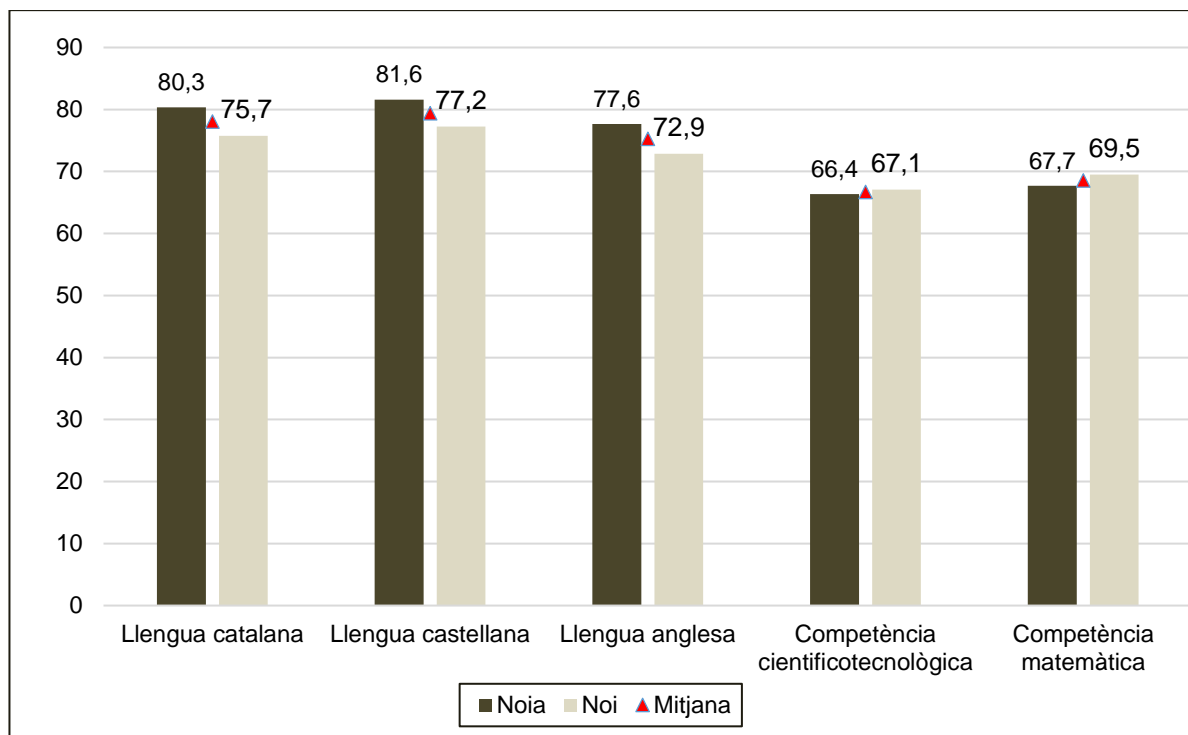
⁴ Competència 3 = Interpretar informació de caràcter científicotecnològic proporcionada en forma de dades i proves.

1.4. Anàlisi dels resultats de l'alumnat de quart d'ESO

1.4.1. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere

La diferència de resultats de les proves de competències segons el gènere de l'alumnat és estadísticament significativa en les tres llengües amb un valor de $p < 0,01$.⁵ En canvi, les diferències no són estadísticament significatives ni en la competència científicotecnològica ($p = 0,284$) ni en la competència matemàtica ($p = 0,069$). Els resultats en les tres llengües és favorable a les noies amb una diferència màxima de 4,7 punts en llengua anglesa i una diferència mínima en llengua castellana de 4,4 punts percentuals.

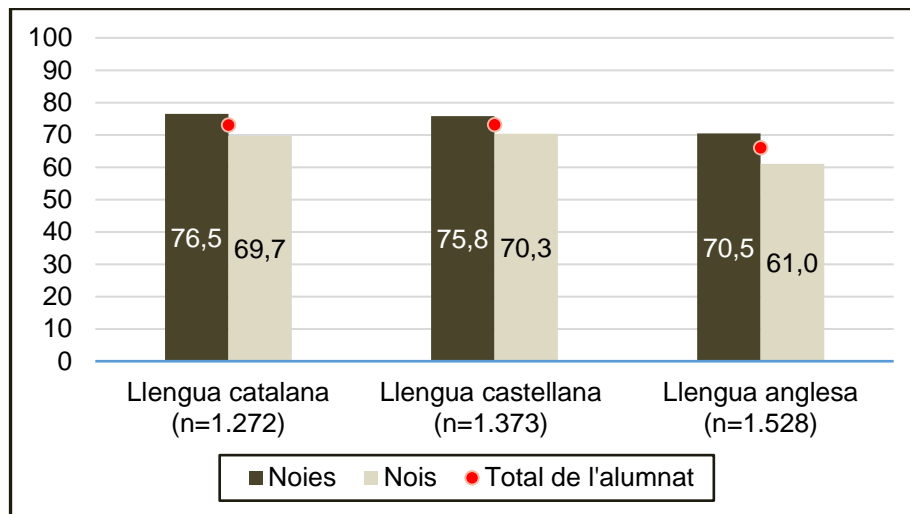
Gràfic 1.1. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el gènere de l'alumnat

En el gràfic 1.2 s'analitzen els resultats de l'avaluació de l'expressió oral en funció del gènere: s'hi observa que en les tres llengües, les noies presenten millors resultats que no pas els nois.

⁵ En les investigacions sociològiques es diu que una sèrie de dades és *estadísticament significativa* si el seu valor p és menor o igual a 0,05, és a dir, que la probabilitat que la relació entre les dades analitzades sigui casual és menor o igual al 5%. Així, un valor de p de 0,01 expressa la significació estadística més alta.

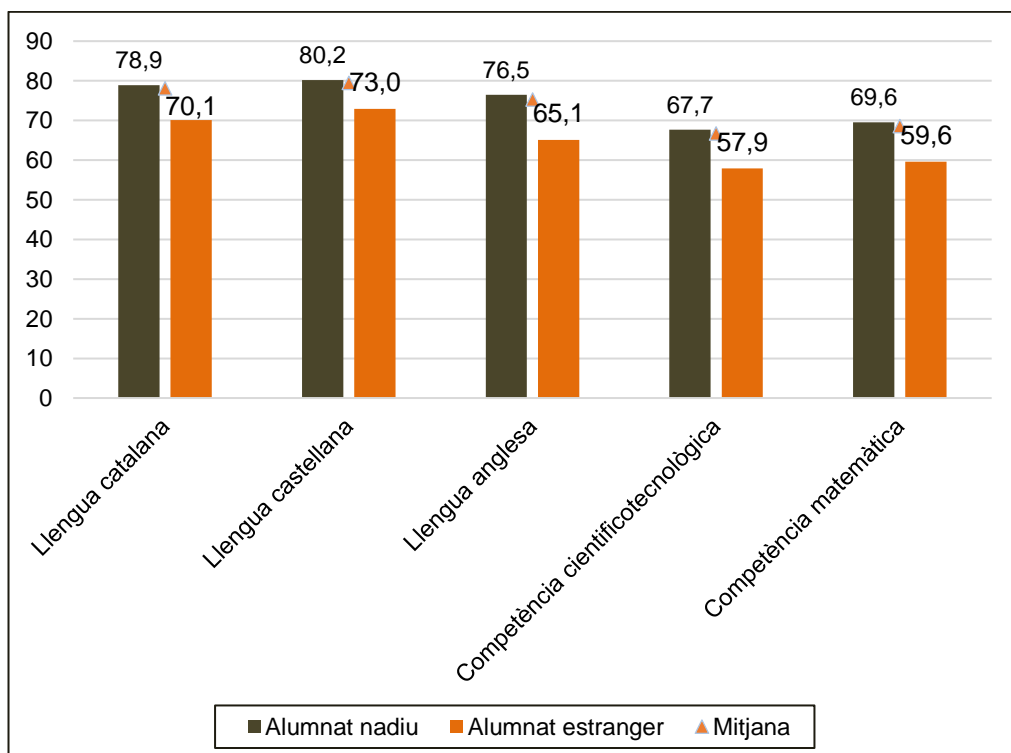
Gràfic 1.2. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral segons el gènere de l'alumnat

1.4.2. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat

Les diferències en els resultats entre l'alumnat nascut a Catalunya i l'alumnat nouvingut són estadísticament significatives ($p < 0,01$). Els resultats de l'alumnat nadiu és superior al de l'alumnat forà en les cinc competències avaluades: la diferència és de 8 punts percentuals en llengua catalana i llengua castellana, de 9 en llengua anglesa, i de 10 en les competències científicotecnològica i matemàtica.

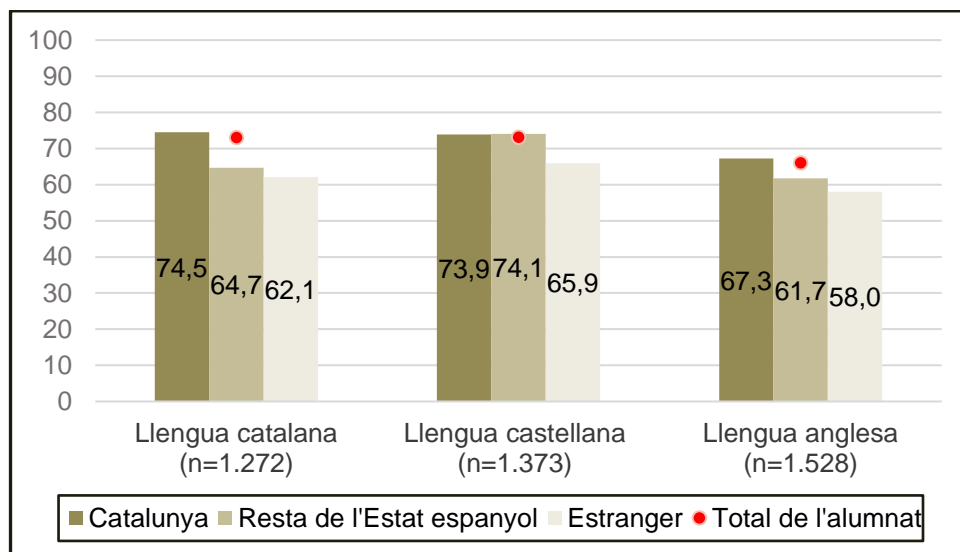
Gràfic 1.3. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'origen geogràfic de l'alumnat

La diferència en els resultats de l'avaluació de l'expressió oral segons el lloc d'origen de l'alumnat també és estadísticament significativa en totes tres llengües, amb un valor de $p < 0,001$.

En el gràfic 1.4 es recullen els resultats de l'avaluació de l'expressió oral. L'alumnat nascut a Catalunya presenta uns resultats de l'avaluació de l'expressió oral en llengua catalana superiors als nascuts a la resta d'Espanya i a l'estranger, de 10 i 12 punts percentuals respectivament. Els de llengua castellana són pràcticament idèntics als nascuts a Catalunya o a la resta d'Espanya, i uns 8 punts percentuals superiors als resultats de l'alumnat nascut a l'estranger. En els resultats de l'avaluació de l'expressió oral en llengua anglesa, les puntuacions més altes corresponen també a l'alumnat nascut a Catalunya, seguit del nascut a la resta d'Espanya i, per últim, dels nascuts fora de l'Estat espanyol.

Gràfic 1.4. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral segons el lloc d'origen de l'alumnat

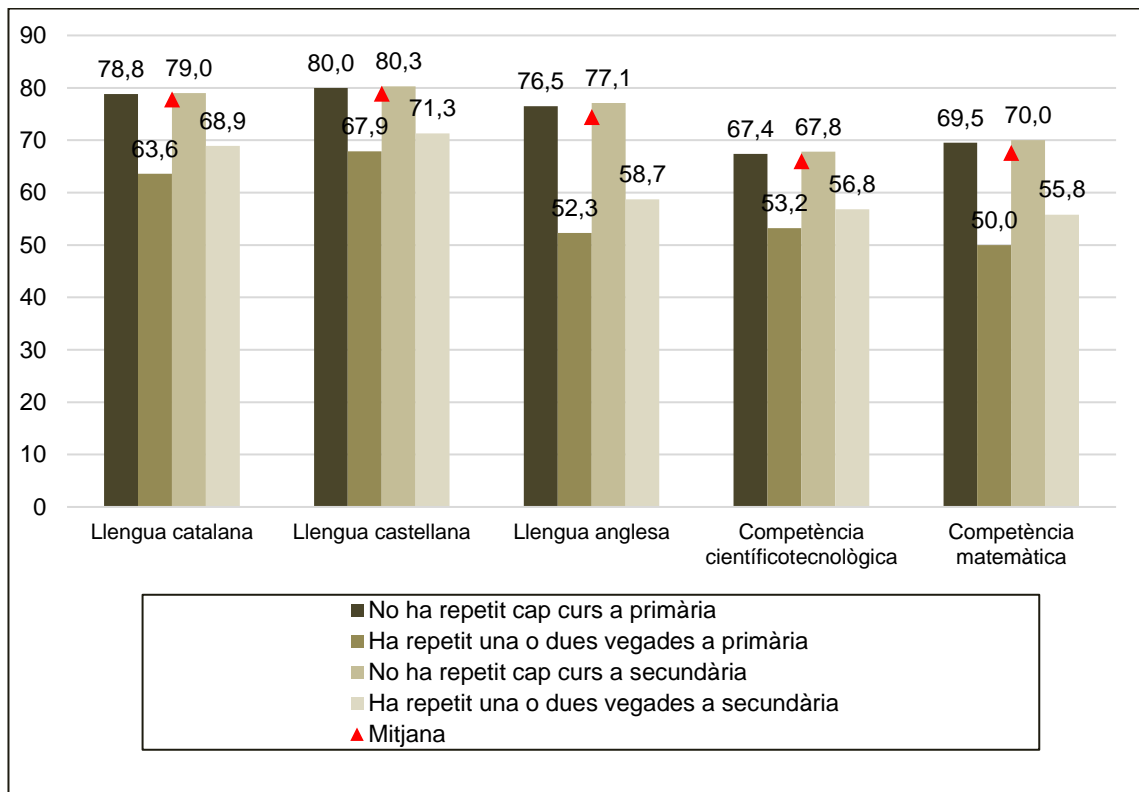

1.4.3. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició de curs

Amb la significació estadística més alta ($p < 0,001$), queda clar l'impacte que la repetició d'almenys un curs té en els resultats de les competències. Els resultats de l'alumnat repetidor són sempre inferiors als de l'alumnat que no ha repetit mai, tant si la repetició es va produir en l'educació primària com si va tenir lloc durant l'educació secundària obligatòria, i amb independència de la competència avaluada.

Novament, i seguint el patró prèviament observat, les diferències són més notòries en la competència lingüística en llengua anglesa (24 punts percentuals si la repetició es va produir a l'educació primària i de 19 si va tenir lloc a l'ESO) i és menys pronunciada en les competències lingüístiques en llengua catalana i llengua castellana (amb diferències que van dels 9 als 15 punts percentuals). Per últim, s'ha de remarcar que els resultats de l'alumnat que repeteix durant l'educació secundària obligatòria són superiors en les cinc competències als resultats de l'alumnat que ha repetit algun curs en l'educació primària.

Gràfic 1.5. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons la repetició d'algun curs a l'educació primària o a l'ESO

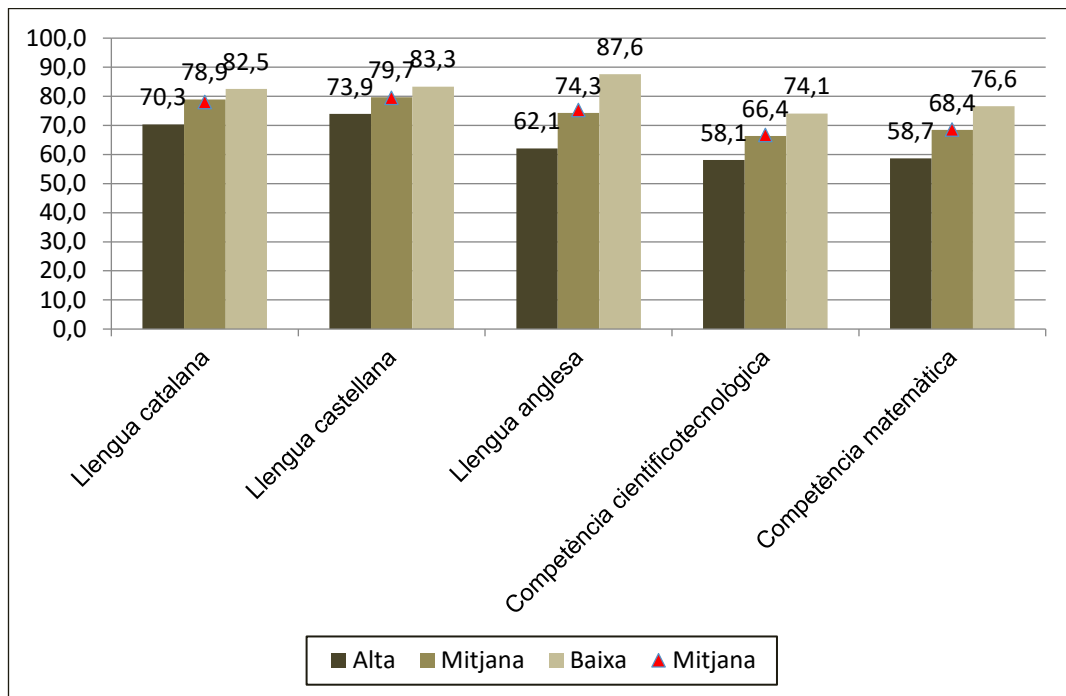
1.4.4. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat del centre

Si s'analitzen els resultats segons el nivell de complexitat dels centres, s'observa que els centres de complexitat alta obtenen pitjors resultats que els centres de complexitat mitjana o baixa. Aquestes relacions tenen la significació estadística més alta ($p < 0,001$).

Es detecta un patró gairebé idèntic en les cinc competències: és l'alumnat que pertany als centres de complexitat baixa qui obté millors resultats, seguit per l'alumnat dels centres de complexitat mitjana, mentre que l'alumnat dels centres de complexitat alta és el que obté pitjors resultats. Aquesta gradació s'accentua en la competència lingüística en llengua anglesa, en què la diferència entre els resultats de l'alumnat de centres de complexitat alta i el de centres de complexitat baixa és d'uns 25 punts percentuals. Les diferències menys notòries es troben en les competències lingüístiques en llengua catalana (12) i en llengua castellana (10), mentre que aquestes diferències es tornen a accentuar –sense arribar als nivells de la llengua anglesa– en les competències científicotecnològica i matemàtica. En aquestes darreres, les diferències entre els resultats de l'alumnat de centres de complexitat alta i el de centres de complexitat baixa és de 16 i 18 punts percentuals respectivament.

Gràfic 1.6. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons el nivell de complexitat dels centres

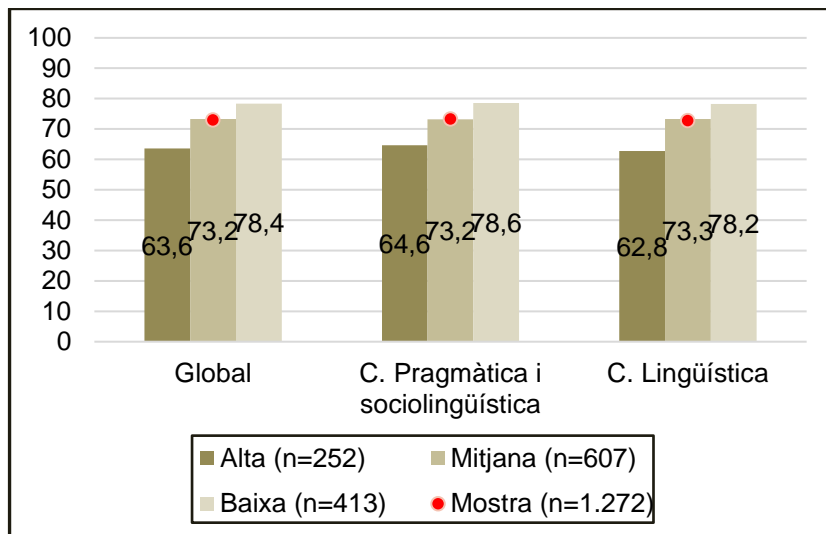

Al gràfic 1.7 es presenten els resultats de l'avaluació de l'expressió oral de l'alumnat en llengua catalana segons el nivell de complexitat dels centres. S'hi observa que els centres de complexitat alta obtenen pitjors resultats (63,6 punts) que els centres de complexitat mitjana (73,2 punts) o baixa (78,4 punts). La diferència entre la puntuació mitjana dels centres amb un nivell de complexitat alta i els de baixa és de 14,8 punts percentuals.

L'avaluació de l'expressió oral es divideix en dues competències: la pragmàtica i sociolingüística, i la lingüística.

Observant les dades d'ambdues competències per separat, els resultats segons el nivell de complexitat del centre dibuixa un patró molt similar als resultats de la competència considerada globalment.

Gràfic 1.7. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral en llengua catalana

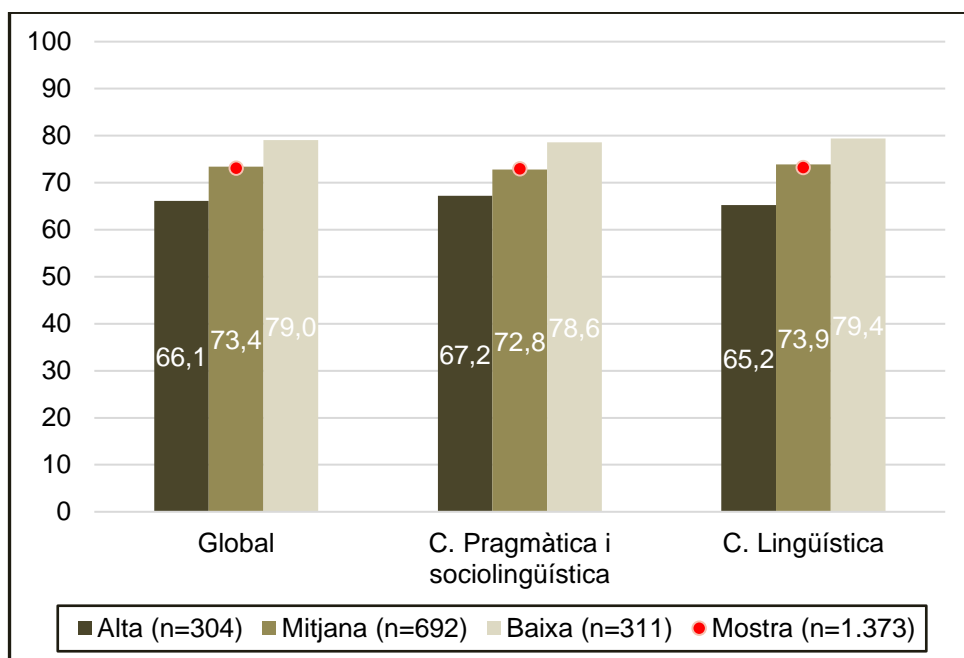

De manera molt similar a les dades observades en llengua catalana, si s'analitzen els resultats en llengua castellana segons el nivell de complexitat del centre (Gràfic 1.8) s'aprecia que els centres de complexitat més baixa presenten resultats molt millors (79 punts) que no pas els centres de complexitat mitjana (73,4 punts) o els centres amb un nivell alt de complexitat (66,1 punts).

La diferència de puntuació entre els centres amb un nivell alt i els d'un nivell baix de complexitat és de 12,9 punts percentuals, lleugerament inferior al valor en llengua catalana.

Si s'analitzen per separat la competència pragmàtica i sociolingüística, i la competència lingüística de l'avaluació de l'expressió oral, es torna a observar un patró pràcticament idèntic als resultats globals de la prova.

Gràfic 1.8. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral en llengua castellana

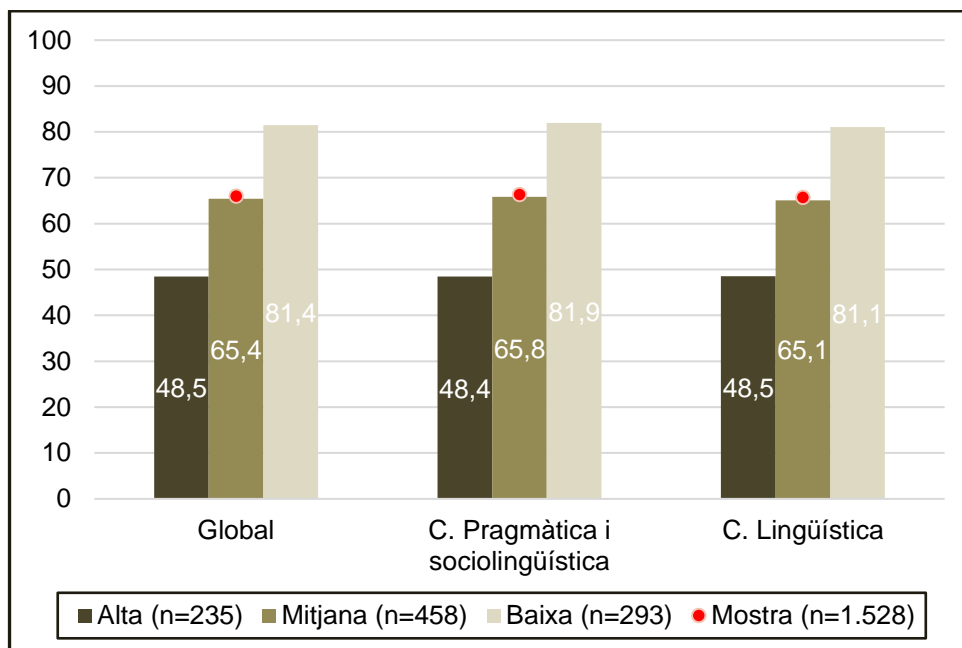

Tal com succeeix en la distribució dels resultats de l'avaluació de l'expressió oral en llengua catalana i llengua castellana, que s'acaben de comentar, les dades en

llengua anglesa (Gràfic 1.9) mostren també puntuacions més altes en els centres de complexitat baixa (81,4 punts) que en els de complexitat mitjana (65,4 punts) o complexitat alta (48,5 punts).

En el cas de la llengua anglesa, però, és destacable la pronunciada diferència entre els resultats de l'alumnat provinent de centres amb un nivell baix de complexitat i l'alumnat provinent de centres amb un nivell alt de complexitat, diferència que arriba als 32,9 punts percentuals. Aquesta darrera distància expressa una polarització dels resultats, ja que és més del doble del valor observat en llengua catalana o llengua castellana.

Gràfic 1.9. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral en llengua anglesa

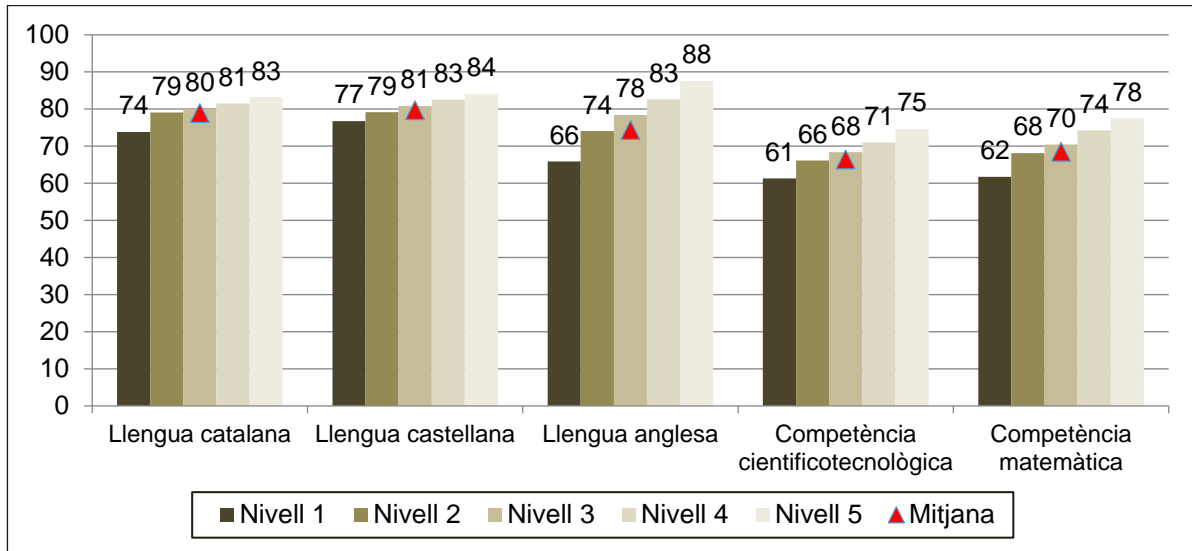

1.4.5. Resultats en l'avaluació de quart d'ESO segons l'ISE i l'ICC

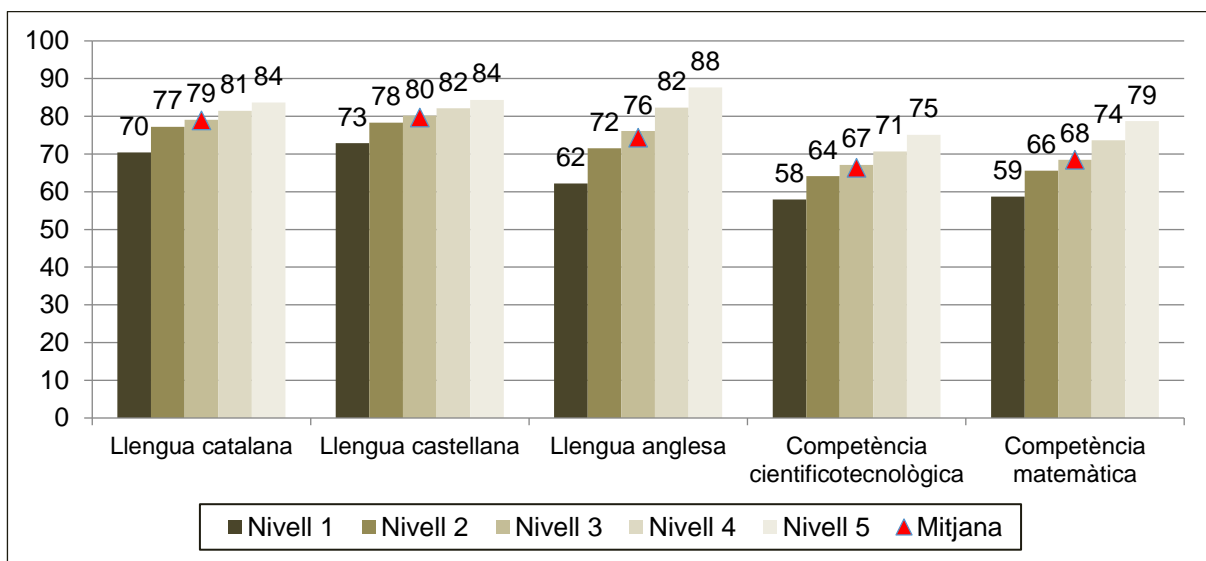
La covariació dels resultats de l'avaluació de quart d'ESO i el nivell socioeconòmic i el de capital cultural de l'alumnat tenen la significació estadística més alta ($p < 0,001$) en les cinc competències. S'hi han dividit aquests índexs en 5 nivells percentils: 1 el més baix i 5 el més alt.

Els resultats de l'avaluació de quart d'ESO segons el valor de l'ISE i l'ICC segueixen un mateix patró en les cinc competències: com més alts són el nivell socioeconòmic i el capital cultural familiar dels alumnes, millors són els resultats obtinguts.

Gràfic 1.10. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex socioeconòmic de l'alumnat

Gràfic 1.11. Puntuacions mitjanes en l'avaluació de quart d'ESO segons l'índex de capital cultural de l'alumnat

A la taula 1.6. es pot aprofundir encara més en aquest aspecte estudiant les correlacions entre els índexs socioeconòmic i el de capital cultural, i els resultats de l'alumnat en les competències avaluades.

Taula 1.6. Correlació entre els resultats en l'avaluació de quart d'ESO i els índexs socioeconòmic i de capital cultural de l'alumnat

Correlacions						
		LI. catalana	LI. castellana	LI. anglesa	C. científico-tecnològica	Competència matemàtica
ISE	Correlació de Pearson	,265**	,248**	,380**	,296**	,301**
	Significació (bilateral)	,000	,000	,000	,000	,000
	N	2221	2233	2243	2222	2246
ICC	Correlació de Pearson	,359**	,348**	,439**	,374**	,369**
	Significació (bilateral)	,000	,000	,000	,000	,000
	N	2454	2475	2481	2447	2487

Com es pot observar, l'índex de capital cultural mostra una correlació més forta que l'índex socioeconòmic de l'alumnat en les cinc competències avaluades, fet que indica que el nivell cultural de la família i els seus hàbits tenen més impacte en els resultats acadèmics que no pas el capital socioeconòmic.

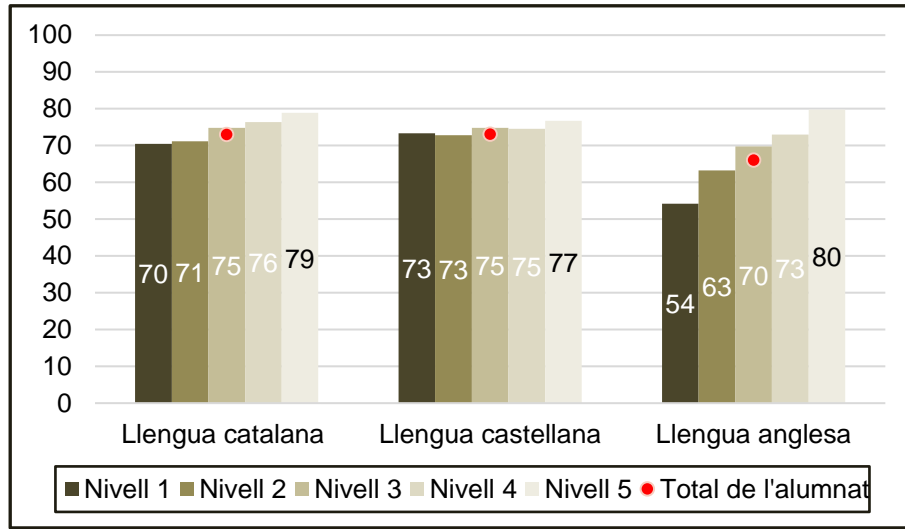
A més, aquestes dues variables tenen clarament una influència més gran en la competència lingüística en llengua anglesa, tal com es pot comprovar també mitjançant la comparació de les mitjanes. Entre el nivell més baix i el més alt de l'índex socioeconòmic hi ha 22 punts percentuals de diferència, i 26 entre els mateixos nivells en l'índex de capital cultural.

Després d'haver comentat les diferències en les competències mesurades en l'avaluació de quart d'ESO, es passa a les que hi ha en els resultats de l'avaluació de l'expressió oral, també respecte al nivell socioeconòmic i al capital cultural de l'alumnat. Aquestes diferències són estadísticament significatives en totes tres llengües, amb un valor de $p < 0,001$. Segueixen diferents patrons en funció de la llengua avaluada.

En cas de la llengua anglesa es veu un patró molt clar: com més alt és el nivell socioeconòmic, millors són els resultats (amb diferències de fins a 26 punts percentuals entre el nivell més alt i el més baix). Pel que fa a la llengua catalana, s'hi observa un patró similar, tot i que molt menys pronunciat (amb només 9 punts percentuals de diferència entre el nivell socioeconòmic més alt i el més baix). És en llengua castellana en la competència en què menys s'aprecia una diferència de resultats en funció del nivell socioeconòmic.

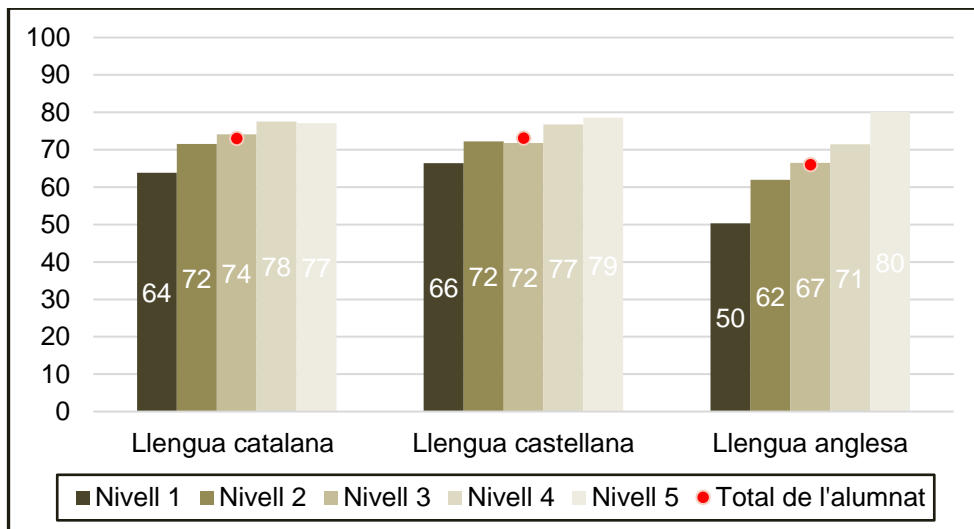
L'índex de capital cultural i l'índex socioeconòmic de les famílies incideix directament en la competència lingüística de la llengua anglesa

Gràfic 1.12. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral segons el nivell socioeconòmic familiar

Des del punt de vista dels nivells de l'índex de capital cultural, també s'hi observa una diferència de resultats de l'avaluació d'expressió oral. En les tres llengües avaluades, s'observa un patró general ascendent: com més alt és el nivell de capital cultural millor puntuació s'obté. De nou, la llengua més afectada per les diferències de nivell cultural és l'anglesa. La llengua catalana i la castellana també sembla que presenten uns resultats més influenciats pel capital cultural que no pas pel socioeconòmic. Es pot afirmar, doncs, que el capital cultural de l'alumnat influencia l'assoliment de la competència oral, de manera especialment pronunciada en el cas de la llengua anglesa.

Gràfic 1.13. Puntuacions mitjanes obtingudes en l'avaluació de l'expressió oral segons el nivell de capital cultural familiar

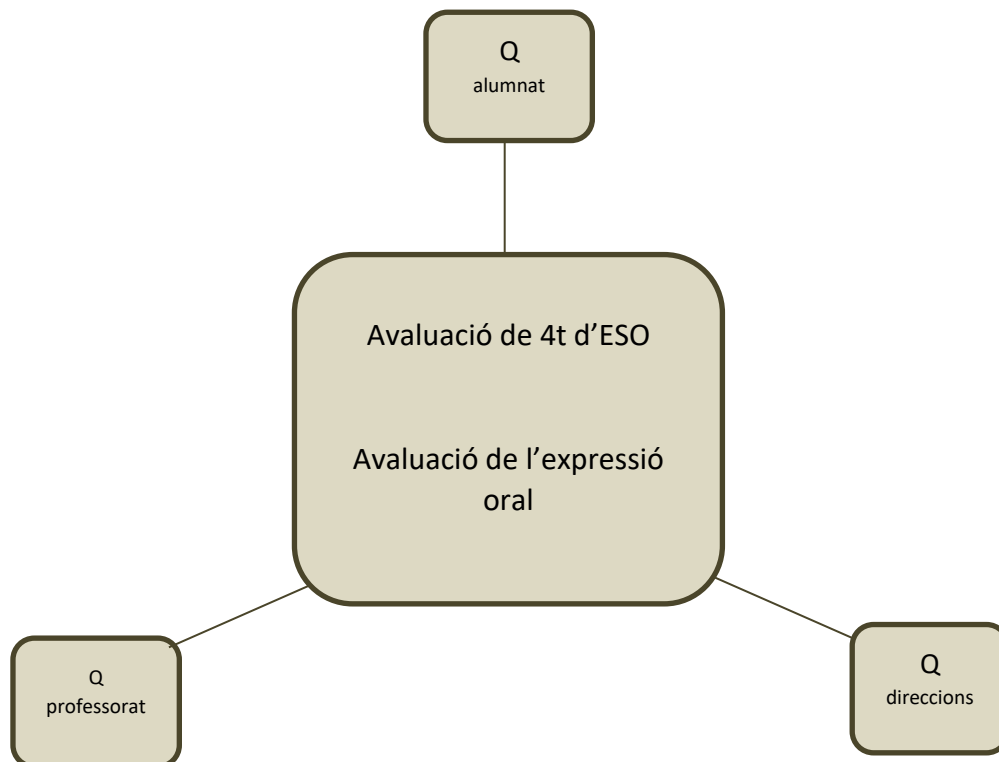
De les correlacions (Taula 1.7), se'n poden extreure diverses interpretacions que descriuen associacions (o manca d'associacions, i igualment interessants) entre diferents aspectes de les proves, tant de les d'avaluació de l'expressió oral com de la prova d'avaluació de quart d'ESO, i també del context de l'alumnat, extretes dels qüestionaris. La primera dada destacable és que s'hi pot apreciar que **els resultats de l'avaluació de l'expressió oral correlacionen entre totes tres llengües**. Això demostra una coherència de disseny entre les tres proves, és a dir, que les avaluacions de l'expressió oral estan elaborades de tal manera que l'alumnat que tendeix a obtenir bons resultats en una de les llengües, també els aconsegueix en les altres dues.

També s'hi observa una **relació directa i positiva entre els resultats obtinguts en l'avaluació de l'expressió oral i els resultats obtinguts en la prova d'avaluació de quart d'ESO**.

Aquestes dades també corroboren la robustesa del disseny de l'avaluació de l'expressió oral. Part del comportament dels resultats de l'avaluació de l'expressió oral va associat als resultats de les proves de competència lingüística de quart d'ESO, fet que demostra una coherència en les dues avaluacions. Concretament, les correlacions més elevades s'observen en els resultats de l'avaluació de l'expressió oral en llengua anglesa, amb una associació especialment alta amb els resultats de la prova d'avaluació de quart d'ESO en aquesta mateixa llengua.⁶

Finalment, una última **relació a destacar serien els dels resultats de l'avaluació de l'expressió oral en llengua anglesa amb l'índex socioeconòmic i l'índex de capital cultural**.

De les tres llengües, com ja hem reiterat, l'anglesa és la que presenta una major correlació amb aquests índexs. Aquest resultat permet afirmar que l'estatus socioeconòmic i el bagatge cultural de l'alumnat definirà, en certa mesura, els seus resultats d'avaluació de l'expressió oral en llengua anglesa. També és rellevant destacar que aquests índexs mostren més relació amb el resultat global de la competència bàsica en llengua anglesa que no pas amb la competència en llengua catalana o en llengua castellana.

⁶ El valor de correlació *Rho* de Spearman és de 0,838. La interpretació de coeficient de Spearman és igual que la del coeficient de correlació de Pearson: oscil·la entre -1 i +1.

Taula 1.7. Anàlisi de correlacions entre els resultats de l'avaluació de l'expressió oral (EO), els resultats de l'avaluació de 4t d'ESO (A4t), l'ISE i l'ICC

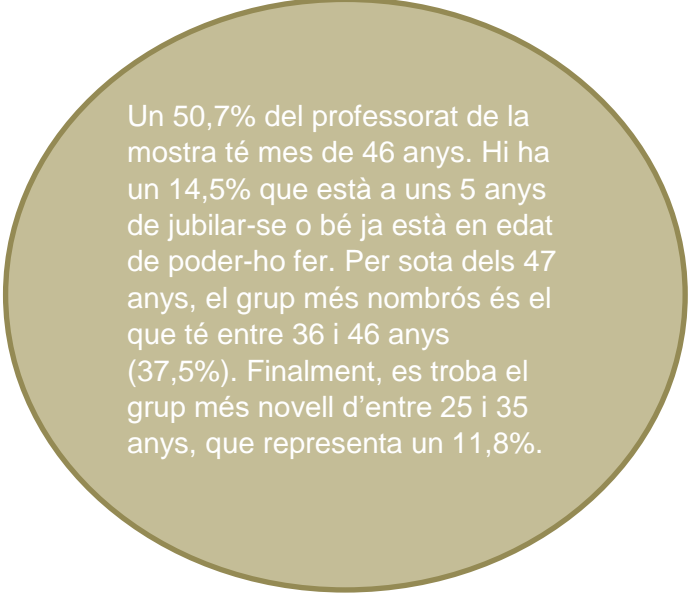
			CAT_EO	CAST_EO	ANG_EO	CAT_A4t	CAST_A4t	ANG_A4t	ISE	ICC
<i>Rho de Spearman</i>	CAT_EO	Correlació	1	,473**	,462**	,470**	,386**	,493**	,211*	,247**
		Sig.		0	0	0	0	0	0	0
		N	1272	858	802	1229	1232	1234	1045	1261
	CAST_EO	Correlació	,473**	1	,463**	,449**	,474**	,489**	,085*	,242**
Sig.		0		0	0	0	0	0,005	0	
N		858	1373	809	1326	1334	1325	1112	1356	
	ANG_EO	Correlació	,462**	,463**	1	,607**	,546**	,838**	,342*	,443**
Sig.		0	3,68E-44		0	0	0	0	0	
N		802	809	1528	1458	1464	1480	1247	1489	
	CAT_A4t	Correlació	,470**	,449**	,607**	1	,672**	,705**	,233*	,261**
Sig.		0	0	0	0	0	0	0	0	
N		1229	1326	1458	2556	2546	2512	2066	2502	
	CAST_A4t	Correlació	,386**	,474**	,546**	,672**	1	,647**	,187*	,269**
Sig.		0	0	0	0	0	0	0	0	
N		1232	1334	1464	2546	2579	2527	2076	2525	
	ANG_A4t	Correlació	,493**	,489**	,838**	,705**	,647**	1	,350*	,403**
Sig.		0	0	0	0	0	0	0	0	
N		1234	1325	1480	2512	2527	2587	2086	2534	
	ISE	Correlació	,211**	,085**	,342**	,233**	,187**	,350**	1	,497*
Sig.		0	0,005	0	0	0	0	0	0	
N		1045	1112	1247	2066	2076	2086	2153	2046	
	ICC	Correlació	,247**	,242**	,443**	,261**	,269**	,403**	,497*	1
Sig.		0	0	0	0	0	0	0	0	
N		1261	1356	1489	2502	2525	2534	2046	2410	

Hi ha una relació directa i positiva entre els resultats obtinguts en l'avaluació de l'expressió oral i els resultats obtinguts en la prova d'avaluació de quart d'ESO

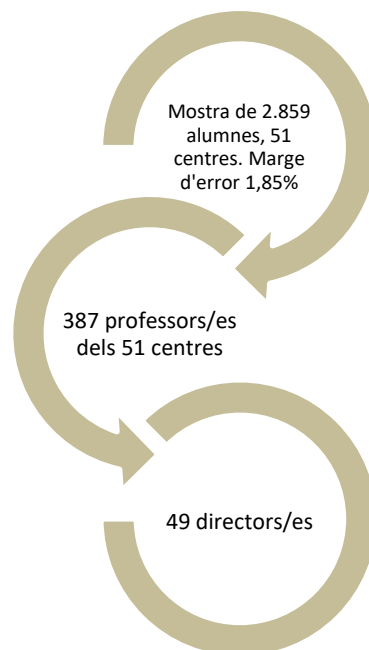
2. Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019

Les informacions que es recullen en aquest segon capítol provenen de la publicació en la col·lecció Informes d'avaluació del Consell Superior d'Avaluació número 25 titulat *Anàlisi del Context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019*.

Aquest resum presenta els resultats del qüestionari de context per al professorat d'una mostra de 380 professionals pertanyents a 51 centres (els mateixos que també van respondre el qüestionari per a l'alumnat), dels quals 49 han participat en els qüestionaris de context per a la direcció. Així doncs, més enllà de la informació i resultats proporcionats pel qüestionari de context per a l'alumnat i per a la direcció, el del professorat serveix per aportar llum per a l'anàlisi del perfil professional dels docents de Catalunya, de la seva formació o de les pràctiques docents més utilitzades, entre d'altres temes. A més, tenint en compte que les dades es van recollir durant els mesos de juny i juliol de 2019, permeten tenir una imatge nítida d'aquestes pràctiques abans del període del confinament a causa de la COVID-19. Per tant, a partir d'aquests resultats es pot conèixer la preparació de 380 docents en competències digitals per afrontar i facilitar l'aprenentatge del seu alumnat. Vegeu la fitxa tècnica d'aquesta enquesta a la taula 2.1.

Un 50,7% del professorat de la mostra té més de 46 anys. Hi ha un 14,5% que està a uns 5 anys de jubilar-se o bé ja està en edat de poder-ho fer. Per sota dels 47 anys, el grup més nombrós és el que té entre 36 i 46 anys (37,5%). Finalment, es troba el grup més novell d'entre 25 i 35 anys, que representa un 11,8%.

Taula 2.1. Fitxa tècnica de l'enquesta per al professorat. Curs 2018-2019

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Àmbit	Catalunya
Periodicitat	Biennal
Curs avaluat	Quart d'ESO
Univers	6.500
Censal / Mostral	Mostral
Nombre de centres	51
Nombre de professors/es que ha respost el qüestionari	380
Error mostral	El marge d'error se situa en el 4,8% per a un interval de confiança del 95%.
Aspectes que investiga	Formació, experiència docent, desenvolupament professional, opinions i actituds del professorat, satisfacció laboral, i pràctica docent
Novetats de l'edició	És la primera onada
TEST	
Nombre de centres	2
Dates	3-11 de juny de 2019
Nombre de professors/es	19
APLICACIÓ	
Nombre de centres	51
Dates en què s'ha respost el qüestionari	14 de juny-12 de juliol de 2019
Nombre de professors/es que ha respost el qüestionari	387
COMUNICACIÓ	
Publicacions amb els resultats	<i>Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019</i> (número 25 Informes d'avaluació, CSASE)
REUNIONS	
Reunions amb els centres per presentar-ne els resultats	Nombre de sessions: 5 Dies: 17, 18, 26 i 27 de febrer, i 2 de març de 2020. El referent del centre va assistir a la reunió que li corresponia en funció del servei territorial.

2.1. Consideracions metodològiques

El qüestionari per al professorat forma part d'una estratègia conjunta amb els qüestionaris per a la direcció i per a l'alumnat. La representativitat de la mostra està lligada a la d'aquest darrer col·lectiu. Així, tenint en compte la grandària de la mostra ($n=2.859$) d'un univers de gairebé 68.000 alumnes de quart d'ESO, el marge d'error que s'assumeix no arriba al 2% (exactament l'1,85%). Ara bé, atès que tant el qüestionari del professorat com el de la direcció van lligats a aquesta mostra inicial de l'alumnat, tenen uns marges d'error més alts.

A diferència de les enquestes a l'alumnat i a la direcció, no és senzill determinar la grandària de l'univers del professorat que imparteix classes a quart d'educació secundària obligatòria. Davant d'aquesta incertesa, si se suposa i s'assumeix que un univers aproximat d'uns 6.500 professors/es donen classes a quart –calculat a partir de les ràtios docent/alumnat d'ESO publicades pel Departament d'Educació (2019)– i que la mostra obtinguda és de 380, el marge d'error se situa en el 4,8%, sempre que s'assumeixi un interval de confiança del 95%. En aquest sentit, també s'ha de considerar que hi ha una població heterogènia mitjana ($p^*q=0,50$) que

tendeix a l'homogeneïtat en multiplicitat de variables, i que no mostra biaixos destacables en les respostes. Per tant, el marge d'error és assumible i permetrà desagregar i fer anàlisis estadístiques significatives.

2.2. Dades del professorat

S'hi presenten les dades obtingudes sobre el professorat de manera molt sintètica.

2.2.1. Característiques del professorat

El professorat de la mostra està format per dues tercers parts de persones que s'identifiquen amb el gènere femení.

Un 50,7% del professorat té mes de 46 anys. Hi ha un 14,5% que està a uns 5 anys de jubilar-se o bé ja està en edat de poder-ho fer. Per sota dels 47 anys, el grup més nombrós és el que té entre 36 i 46 anys (37,5%). Finalment, es troba el grup més novell d'entre 25 i 35 anys, que representa un 11,8%.

En relació amb la primera llicenciatura hi ha una bona diversitat de respostes. Tanmateix, en el cas que el professorat en tingui una segona, i fins i tot una tercera, aquesta acostuma a ser de llengua, literatura, traducció o bé de l'àmbit de les ciències de l'educació o de les arts i les humanitats. Finalment, respecte a la formació que habilita per a la tasca docent, s'ha de remarcar que més de la meitat de professionals tenen el Certificat d'Aptitud Pedagògica (CAP), i un 15,8% el màster de Formació del Professorat. En aquest sentit un 20,6% té una de les dues opcions anteriors juntament amb un postgrau o un màster complementari.

2.2.2. Experiència docent

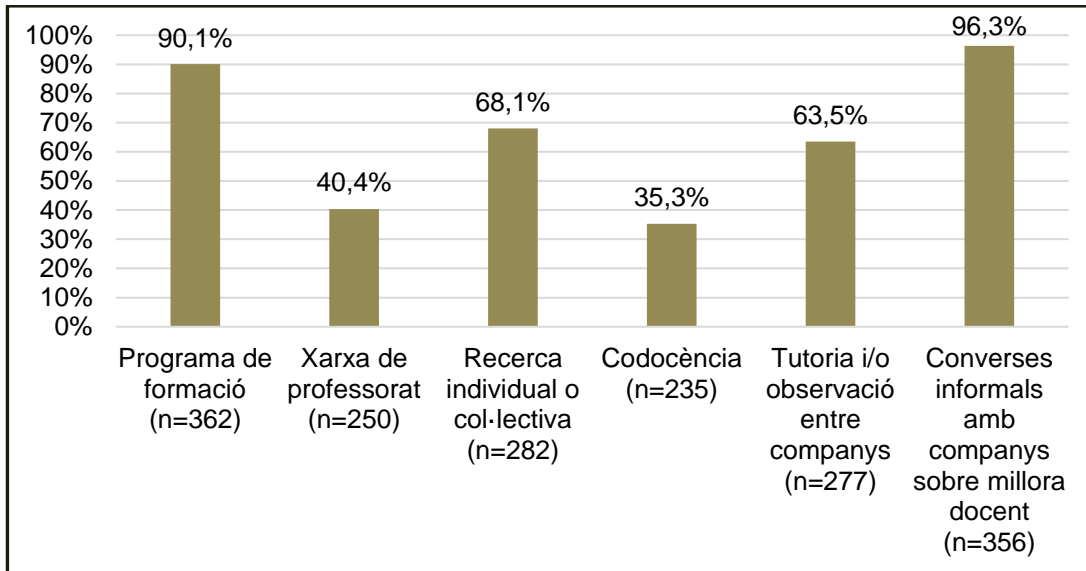
El perfil del docent enquestat és d'un professional amb una mitjana de 15,3 anys d'experiència total, i de 10,1 anys d'experiència al centre actual. No obstant això, totes les franges de dedicació estan representades, per tant, es troben tant perfils de professionals novells com de més veterans. A més, dues tercers parts del professorat (67,5%) tenen un contracte indefinit, i gairebé 9 de cada 10 professionals treballen a jornada completa, mentre que la resta en treballa mitja, un terç o altres opcions.

Hi ha una proporció prou similar de professorat que imparteix cada matèria, excepte la llengua francesa, la llengua alemanya i les competències científicotecnològiques. Val a dir, però, que la competència científicotecnològica representa 125 dels 380 docents seleccionats, atès que s'hi agrupen tres matèries del currículum escolar.

2.2.3. Desenvolupament professional

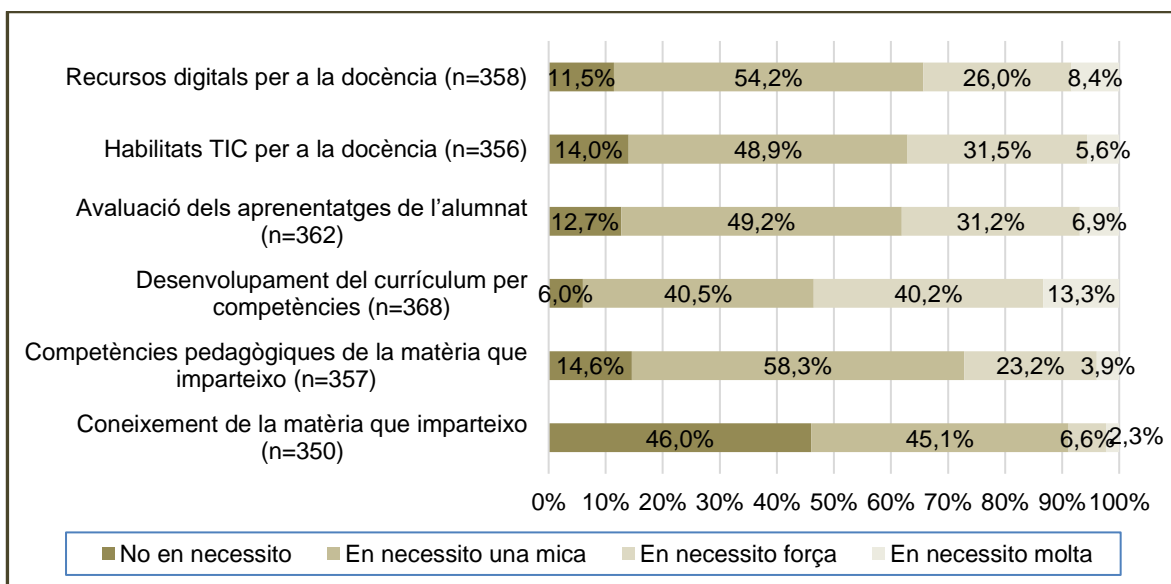
A partir del que declara el professorat, es conclou que el docent tendeix a tenir un nivell alt de desenvolupament professional i ha dut a terme moltes de les activitats de formació en els últims mesos, com mostra el gràfic 2.1.

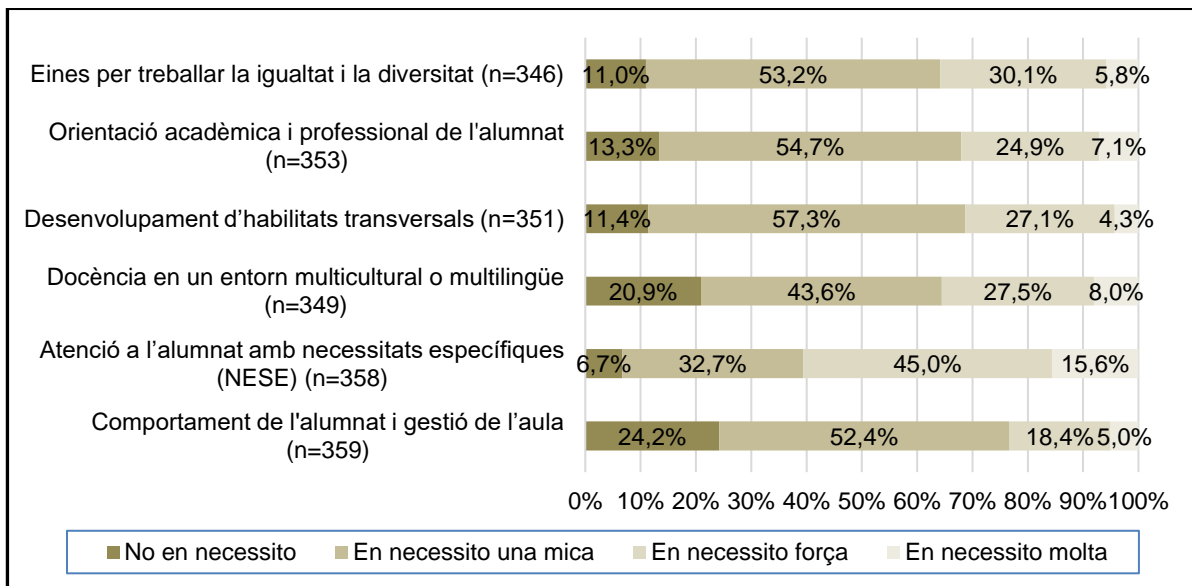
Gràfic 2.1. Participació en activitats de desenvolupament professional últims 12 mesos. Percentatges

També són perfils professionals que llegeixen contingut sobre la pràctica professional i tenen un destacat interès per formar-se en àrees relacionades amb l'atenció de les necessitats especials de suport educatiu (NESE) i amb la millora del currículum (vegeu els gràfics 2.2.a i 2.2.b). Per tant, es pot concloure que una bona part del professorat té un grau alt de compromís amb la seva pràctica professional docent.

Gràfics 2.2a i 2.2b. En quina mesura es considera que es necessita formació per a cadascun dels temes següents. Percentatges

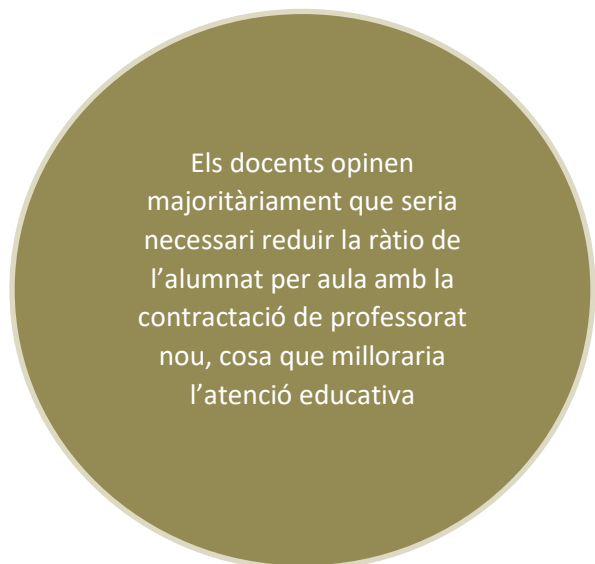

2.2.4. Opinions i actituds del professorat

A partir dels resultats sobre les opinions i actituds del professorat es poden remarcar bàsicament dues idees. D'una banda, la valoració que el professorat fa sobre la seva actitud és molt bona en aspectes com ara el desenvolupament de la seva vocació per l'ensenyament, la conciliació laboral, etcètera i, de l'altra, és destacable que la gran majoria de docents (91,5%) afirmen que els seus punts de vista no es tenen en compte a l'hora de ser valorats pels responsables en polítiques educatives. Així mateix, una de les mesures que demana una majoria de professionals (un 70,2%) i que considera de "molta importància" és la reducció de la ràtio escolar a través de la contractació de professorat nou per tal de reduir els grups classe i millorar-ne l'atenció educativa.

Un 91,2% del professorat enquestat afirma que se sent realitzat en la seva feina. Un 93,1% tornaria a triar aquesta dedicació laboral i al 93,9% li agradaria continuar treballant al mateix centre. Un 85,5% considera que els avantatges de ser professor/a en superen clarament els inconvenients. Un 58,2% està satisfet amb el salari i un 75,4% afirma que ho està amb la resta de condicions laborals.

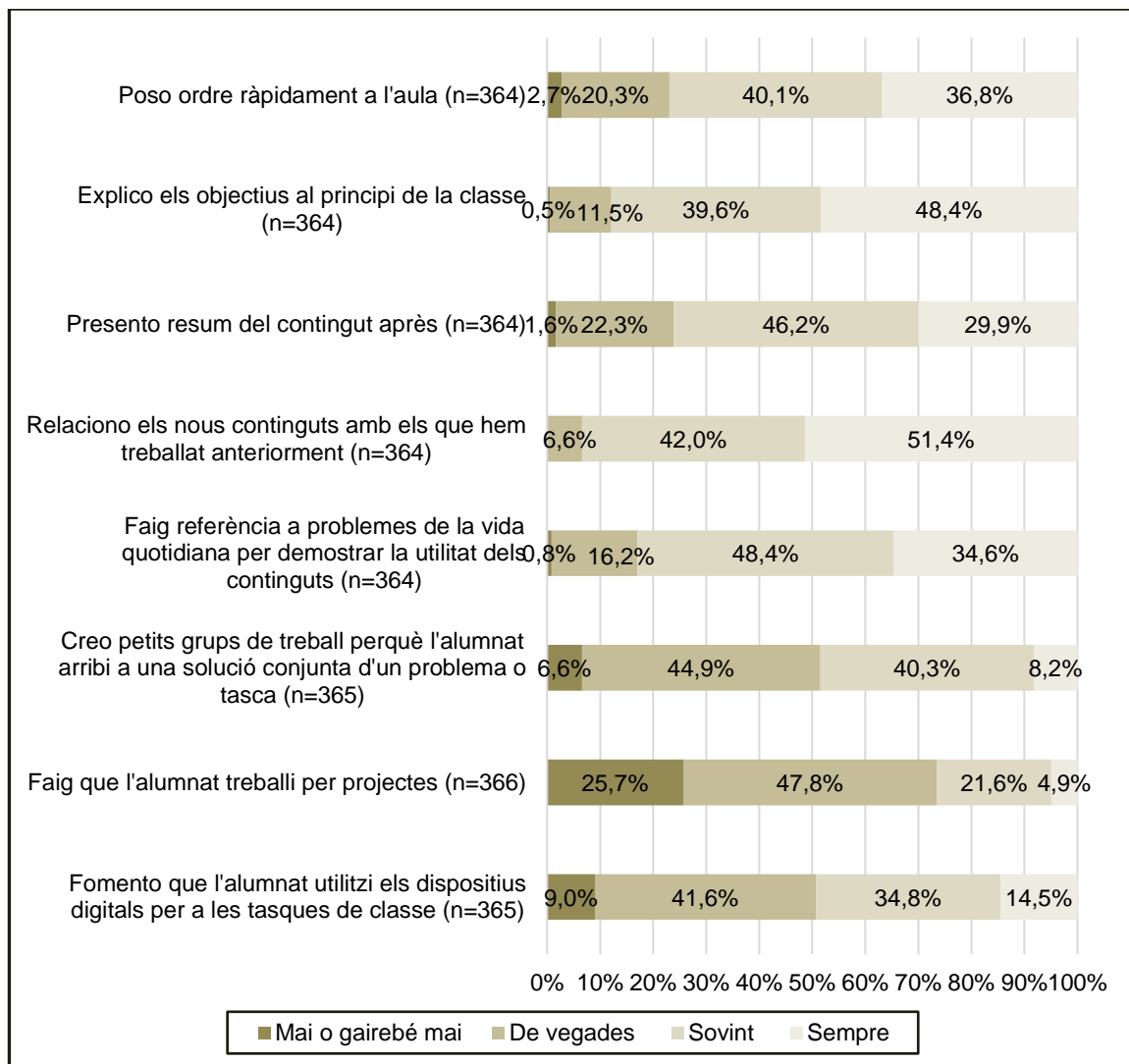
Respecte als inconvenients, un 63% del professorat enquestat afirma que "Sovint" o "Sempre" té estrès a causa de sentir-se responsable del rendiment escolar de l'alumnat; un 58,5% també en té per un excés de feina administrativa, i, finalment, un 56,1% perquè té massa tasques per corregir. Menys d'un terç percep que la seva feina pugui tenir conseqüències negatives per a la seva salut física i mental.

2.2.5. Pràctiques docents

És poc freqüent que els docents participin en activitats d'aprenentatge professional col·laboratiu, atès que un 27,5% del professorat enquestat afirma que no ho ha fet mai, i un 29% afirma que tan sols ho fa anualment. Aquests percentatges es poden relacionar amb la manca de temps durant la seva jornada laboral, ja que també hi dedica bona part a tasques d'avaluació de l'alumnat i a altres tasques de tipus administratiu. El Gràfic 2.3 recull la freqüència de vuit pràctiques docents.

Gràfic 2.3. Freqüència amb què es fan les següents activitats docents

Dues tasques més a les quals el professorat afirma que dedica també força temps són les administratives i la conversa amb companys i companyes del centre. En el primer cas, un 45,8% afirma que hi dedica més de 60 minuts, i un 31,6% entre 30 i 60 minuts. En el segon, un 50,4% afirma que hi dedica més de 60 minuts, i un 35,7% entre 30 i 60.

Una majoria clara del professorat afirma que no utilitza mai o gairebé mai programes de disseny gràfic o de dibuix (73,5%), xarxes socials (63,6%), programes de simulació i modelatge (70,3%) i programari per crear mapes conceptuals (60,8%).

És també molt elevat el percentatge de professorat que afirma que no fa servir mai o quasi mai els dossiers d'aprenentatge interactius (48%), les eines de producció d'arxius multimèdia (39,1%) i els fulls de càlcul (46,1%). En la propera edició d'aquesta recerca sobre el professorat seria necessari considerar l'impacte del confinament en les estratègies d'ensenyament-aprenentatge i en les d'avaluació.

Gairebé dues tercers parts del professorat de quart d'ESO dels centres que conformen la mostra declaren que utilitzen pràctiques associades al desenvolupament professional, a la proactivitat, a l'obertura al canvi dels centres i a treballar perquè es comparteixi la cultura del centre.

Un 49,3% del professorat afirma que fomenta que l'alumnat utilitzi els dispositius digitals per a les tasques de classe (s'ha de tenir en compte que aquestes dades són anteriors al confinament per la COVID-19).

També a través de l'enquesta s'ha identificat que un 26,8% del professorat declara que està en desacord amb el fet que els docents comparteixin una visió comuna sobre l'ensenyament-aprenentatge.

Per últim, la gran majoria de professorat (un 83,4%) afirma que li agradaria "Força" o "Molt" continuar treballant com a docent fins a la jubilació. Per tant, aquestes respostes van en la mateixa línia de les que s'han comentat sobre la tria d'aquesta professió, atès que un 86,6% considera que es tracta de la seva vocació, i també amb les de la satisfacció perquè un 93,4% està d'acord o molt d'acord en què està satisfet de la seva feina.

3. Anàlisi del context de les direccions de secundària. Curs 2018-2019

Les informacions que es recullen en aquest apartat provenen de la publicació en la col·lecció Informes d'avaluació del Consell Superior d'Avaluació número 24 Anàlisi del context de les direccions de secundària. Curs 2018-2019.

3.1. Consideracions metodològiques

Tal com s'ha avançat en l'apartat segon, el qüestionari per a les direccions forma part d'una estratègia conjunta amb els qüestionaris per al professorat i per a l'alumnat, la representativitat de la qual està lligada a la d'aquest darrer col·lectiu. Així, tenint en compte la grandària de la mostra ($n=2.859$) d'un univers de gairebé 68.000 alumnes de quart d'ESO, el marge d'error que s'assumeix no arriba al 2% (exactament l'1,85%). Ara bé, atès que tant el qüestionari del professorat com el de la direcció van lligats a aquesta mostra inicial de l'alumnat, tenen uns marges d'error molt més alts.

Pel que fa al qüestionari de la direcció, tenint en compte que la grandària de la mostra és de 49 directores i directors d'un univers de 1.180 centres d'educació secundària obligatòria, el marge d'error que s'assumeix és del 13,71%, amb un interval de confiança del 95%. Per tant, a diferència dels qüestionaris de context de l'alumnat o del professorat, els resultats no s'haurien de desagregar ni de creuar amb els resultats de l'avaluació de l'expressió oral o de l'avaluació de quart d'ESO, perquè la fiabilitat encara baixaria més.

Tots els resultats de les anàlisis fetes i que es presenten en aquest informe, han estat degudament anonimitzats i, per tant, les respostes no permeten identificar cap centre dels que conformen la mostra, així com tampoc no és possible identificar cap director/a.

La taula 3.1 recull les característiques d'aquesta enquesta dirigida a les direccions dels centres seleccionats.

Taula 3.1. Fitxa tècnica de l'enquesta per a les direccions. Curs 2018-2019

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Àmbit	Catalunya
Periodicitat	Biennal
Curs avaluat	Quart d'ESO
Univers	1.180
Censal / Mostral	Mostral
Nombre de centres	50
Nombre de directors/es que ha respost el qüestionari	49
Error mostral	El marge d'error se situa en el 13,71% per a un interval de confiança del 95%.
Aspectes que investiga	Formació, desenvolupament professional, satisfacció laboral, clima escolar, hàbits i pràctiques de centre, tipus de direcció, i altres.
Novetats de l'edició	És la primera onada
PRE-TEST I TEST	
Nombre de centres	4
Dates del pre-test	3-10 de juny de 2019
Nombre de directors/es del pre-test	4
APLICACIÓ	
Nombre de centres	50
Dates en què s'ha respost el qüestionari	17 de juny-17 de juliol de 2019
Nombre de directors/es que han respost el qüestionari	49
COMUNICACIÓ	
Publicacions amb els resultats	<i>Anàlisi del context de les direccions de secundària. Curs 2018-2019 (Informes d'avaluació, número 24, CSASE)</i>
REUNIONS	
Reunions amb els centres per presentar-ne els resultats	Nombre de sessions: 5 Dies: 17, 18, 26 i 27 de febrer, i 2 de març de 2020. El referent del centre va assistir a la reunió que li corresponia en funció del servei territorial.

3.2. Dades descriptives de les direccions, experiència docent, desenvolupament professional, opinions, satisfacció laboral i pràctica docent

3.2.1. Dades tècniques de les direccions dels centres

La mostra seleccionada és la mateixa que s'ha fet servir per aplicar el qüestionari de context per a l'alumnat i per fer l'avaluació de l'expressió oral. Així, la selecció de la mostra segueix criteris de selecció d'acord amb l'estratificació per grandària del municipi, la titularitat i la complexitat dels centres.

3.2.2. Dades descriptives de les direccions

La paritat d'homes i dones encapçalant les direccions està força equilibrada, tot i que hi ha una lleuger predomini masculí. D'aquest fet, se'n pot extreure que tot i que una bona part del professorat de Catalunya són dones (vegeu l'apartat 2.2.1), no ocupen en la mateixa proporció les direccions dels centres. Aquesta distància pot ser un indicatiu de l'existència d'un *sostre de vidre* que a poc a poc va reduint la bretxa entre gèneres. També és interessant destacar que una bona part de directors/es tenen formació en els camps de les humanitats/arts, ciències de l'educació, llengua i literatura. Finalment, pel que fa a la formació habilitadora per exercir el càrrec, és destacable que més de tres quartes parts dels enquestats han superat el curs de funció directiva.

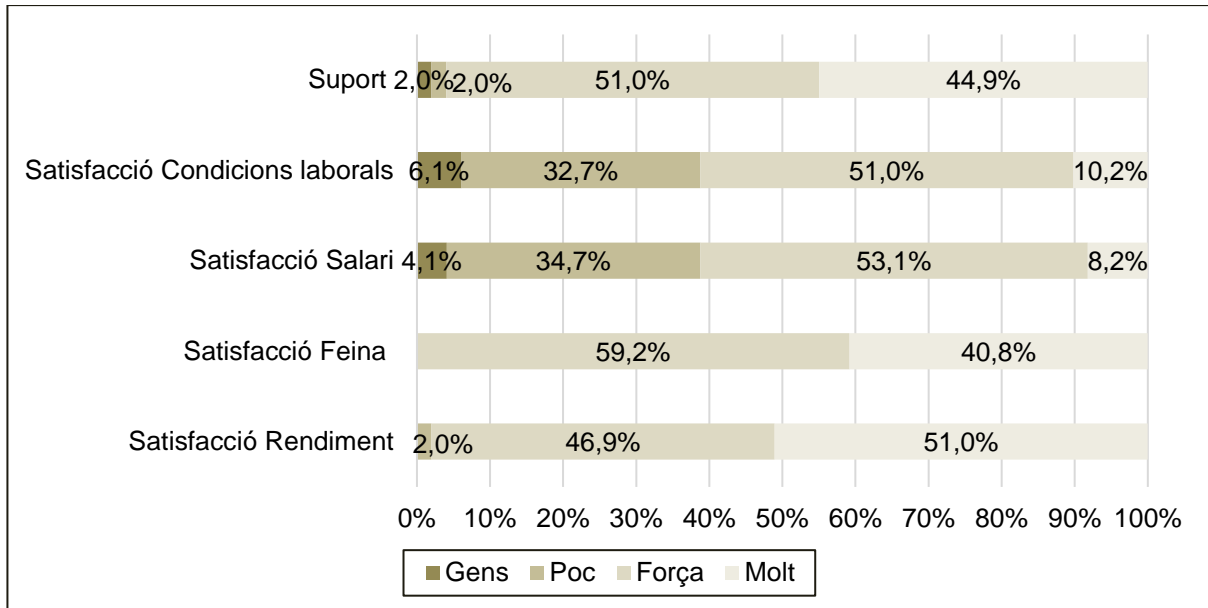
3.2.3. Experiència docent i satisfacció laboral

El perfil de les directores i els directors seria el d'un professional amb més de 20 anys d'experiència docent, amb força anys en la direcció del centre, satisfet del seu propi rendiment, però insatisfet amb les condicions en què treballa. A més, hi ha un alt nivell de responsabilitat i preocupació per tots aquells aspectes que afecten directament l'alumnat o el seu entorn, ja sigui en relació amb el rendiment, l'atenció a l'alumnat amb NESE o les inquietuds familiars de l'alumnat dels centres.

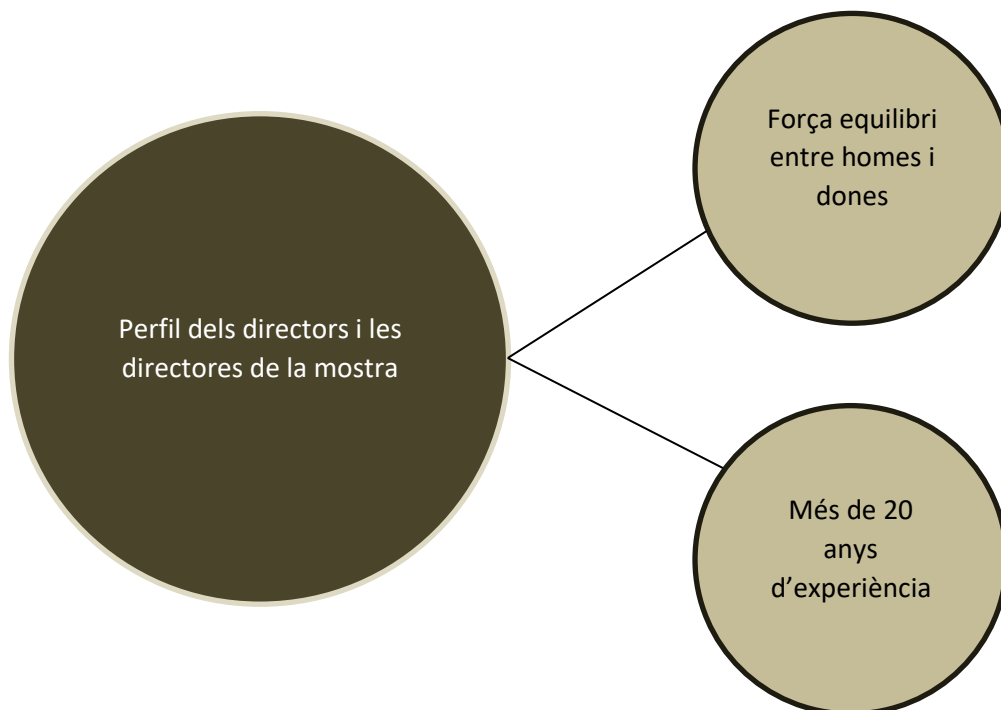
3.2.4. Satisfacció de les direccions

Els màxims responsables de les direccions dels centres educatius generalment estan "Molt" o "Força" satisfets/es amb la seva tasca i amb el seu desenvolupament. Tanmateix, quan es fa referència a la satisfacció salarial o a les condicions laborals, la situació canvia i les respostes més freqüents són "Poc" i "Força".

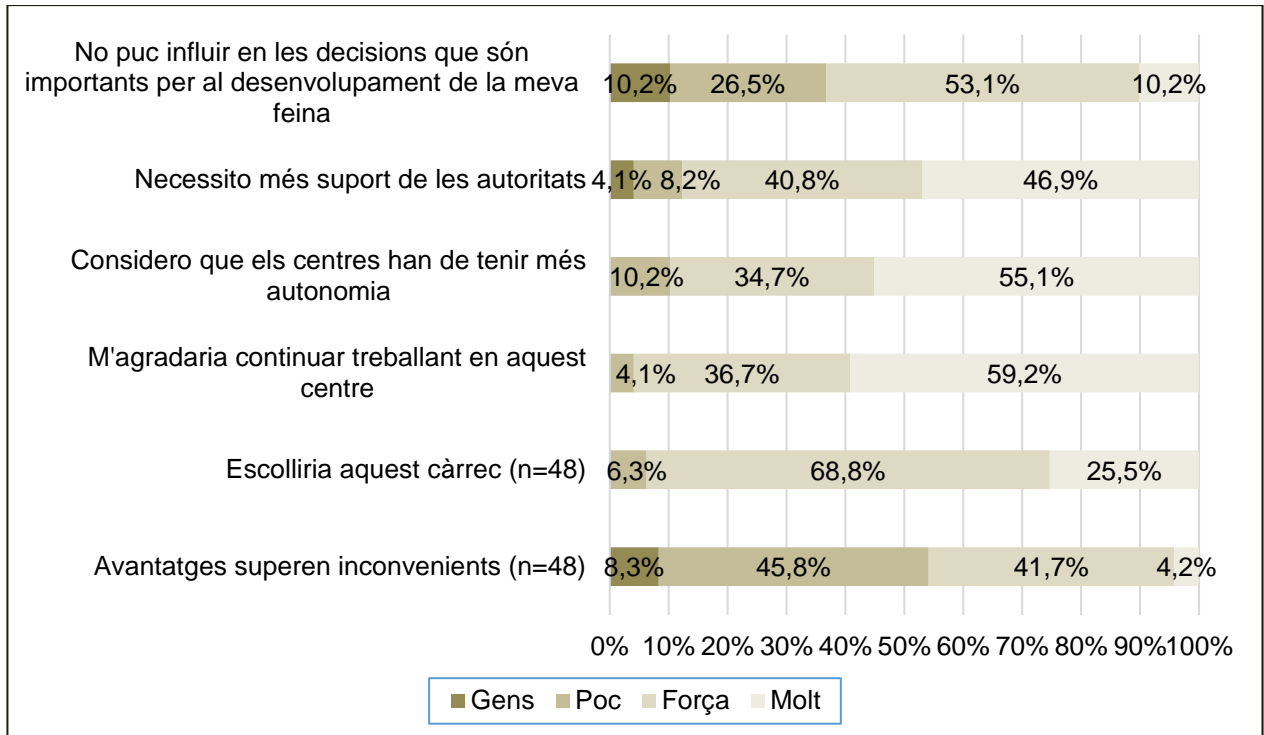
Gràfic 3.1. Satisfacció en diferents aspectes de la feina (n=49). Percentatges

Segons les direccions enquestades, hi ha unanimitat en el desig que els centres educatius tinguin autonomia per afrontar els seus reptes i necessitats, atès que un 55,1% opten pel “Molt” i un 34,7% contesten que “Força” quan se’ls demana per aquesta qüestió. En aquest sentit, tot i que un 54,1% dels responsables (sumant aquells que contesten “Gens” o “Poc”) opinen que els avantatges no superen els inconvenients, hi ha un alt grau de compromís amb el centre, ja que un 95,9% vol continuar ocupant aquest càrrec.

Gràfic 3.2. Nivell d'acord amb diferents aspectes de la feina (n=49). Percentatges

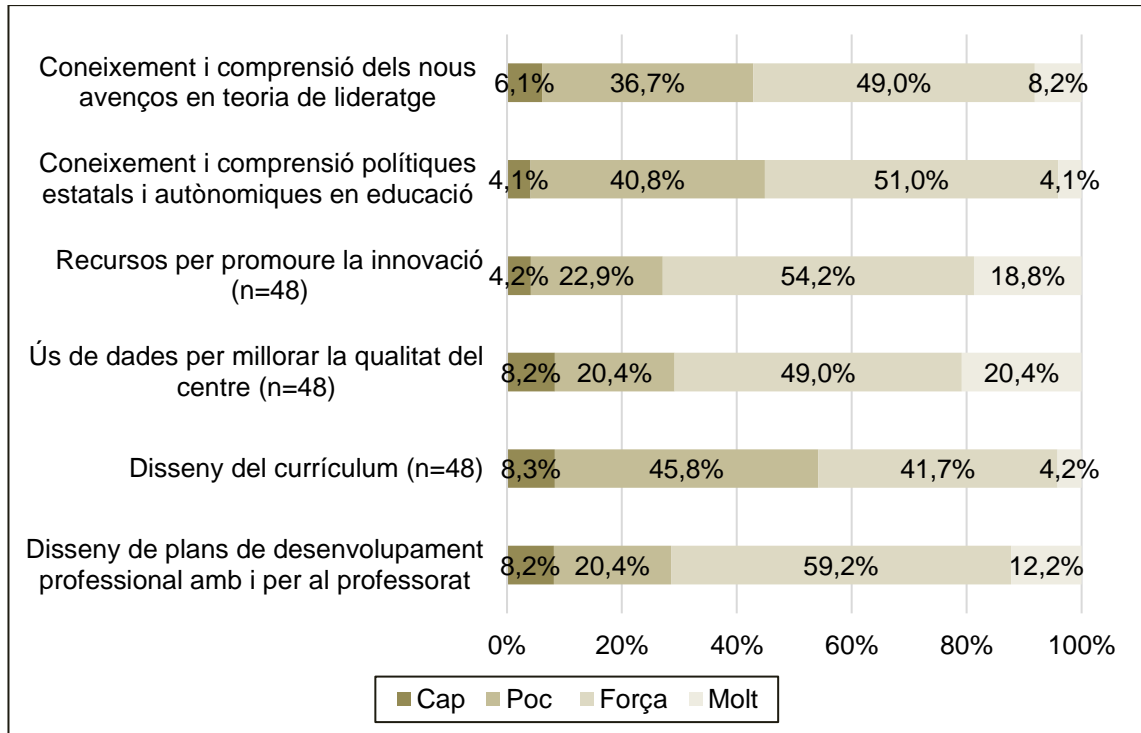

3.2.5. Necessitats de formació

Cohherentment amb el que han respost en l'apartat anterior sobre la importància de diferents aspectes, els directors/es afirmen que necessiten més formació en aquells àmbits que fan referència al desenvolupament d'estratègies per a la col·laboració i el treball en equip entre el professorat; a la gestió del personal del centre; a la formació sobre recursos per promoure la innovació, o sobre l'ús de dades per millorar-ne la qualitat. Són precisament aquests ítems els que destaquen, perquè si se sumen els percentatges de les respostes "Molt" i "Força" se n'acumulen vora el 70% .

Gràfic 3.3. Necessitat de formació en cada una de les àrees (n=49). Percentatges

3.2.6. Desenvolupament professional

És evident que hi ha una relació o vinculació entre les respostes dels directors/es sobre la importància de certs elements per al desenvolupament professional i la necessitat de formació en algunes àrees. És a dir, allò que es considera que és important per al desenvolupament professional tendeix a ser requerit o percebut com una necessitat de formació.

3.2.7. Usos i recursos del centre educatiu

Parlar de recursos en el nostre sistema educatiu hauria de ser sinònim de tenir en compte les desigualtats o disparitats entre centres. Com és ben sabut, la titularitat és un element a considerar, la qual cosa implica diferències en la disponibilitat de dispositius, material, connectivitat, etcètera.

Sembla ser que bona part dels equips docents introdueixen els dispositius mòbils amb una finalitat formativa i pedagògica. Per tant, es pot concloure que aquest tipus de dispositius són percebuts com una oportunitat per una part de la comunitat educativa. En aquest sentit, és possible que la percepció negativa dels dispositius mòbils canviï després de la crisi de la Covid-19, atès que molts docents han hagut de superar certes resistències per tal d'oferir-ne alternatives al procés d'ensenyament-aprenentatge sense aquests dispositius.

a. Dispositius digitals dels centres educatius

Com s'ha comentat anteriorment, els recursos poden ser molt diferents en els centres educatius. La taula 3.2 n'és una bona mostra: hi ha una polarització bastant equilibrada en el percentatge de respostes entre aquells que no tenen dispositiu propi i els que en disposen. Si es creuen aquestes dades per la titularitat del centre es determina que hi ha una tendència clara: en els centres de titularitat privada l'alumnat disposa de dispositius propis, mentre que en els públics no s'identifica aquest patró. Concretament, un 28% d'alumnat de centres públics disposa d'ordinador i un 4% de tauleta; mentre que a la privada un 58,4% tenen un portàtil disponible a l'aula i un 8,3% tauleta.

Taula 3.2. Dispositius digitals a disposició de l'alumnat (centres públics i privats)

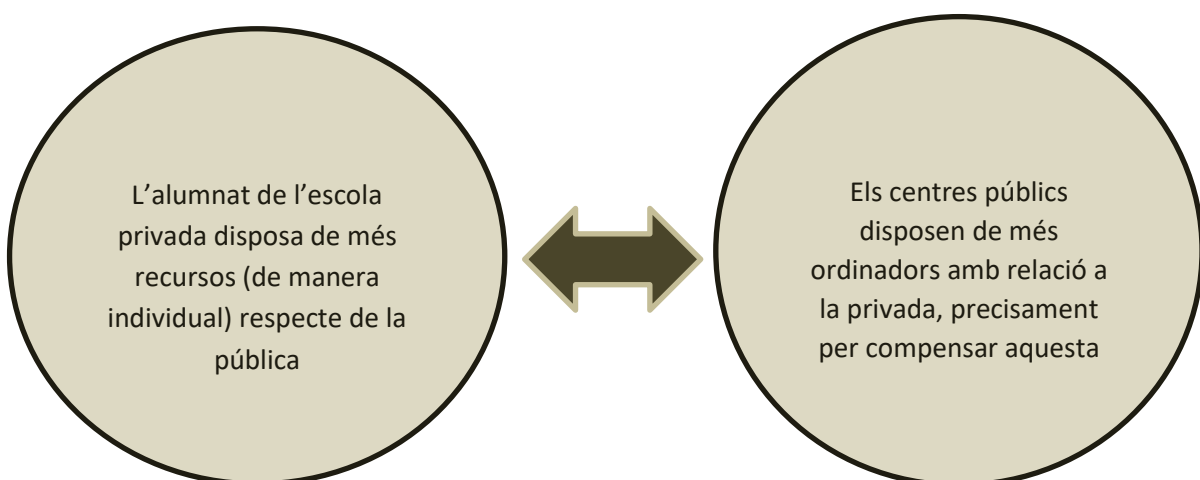
Dispositiu	Percentatge	n
Cap dispositiu	51,0%	25
Ordinador	40,8	20
Tauleta	6,1%	3
Ordinador i tauleta	2,0%	1

Taula 3.3. Dispositius digitals a disposició del professorat (centres públics i privats)

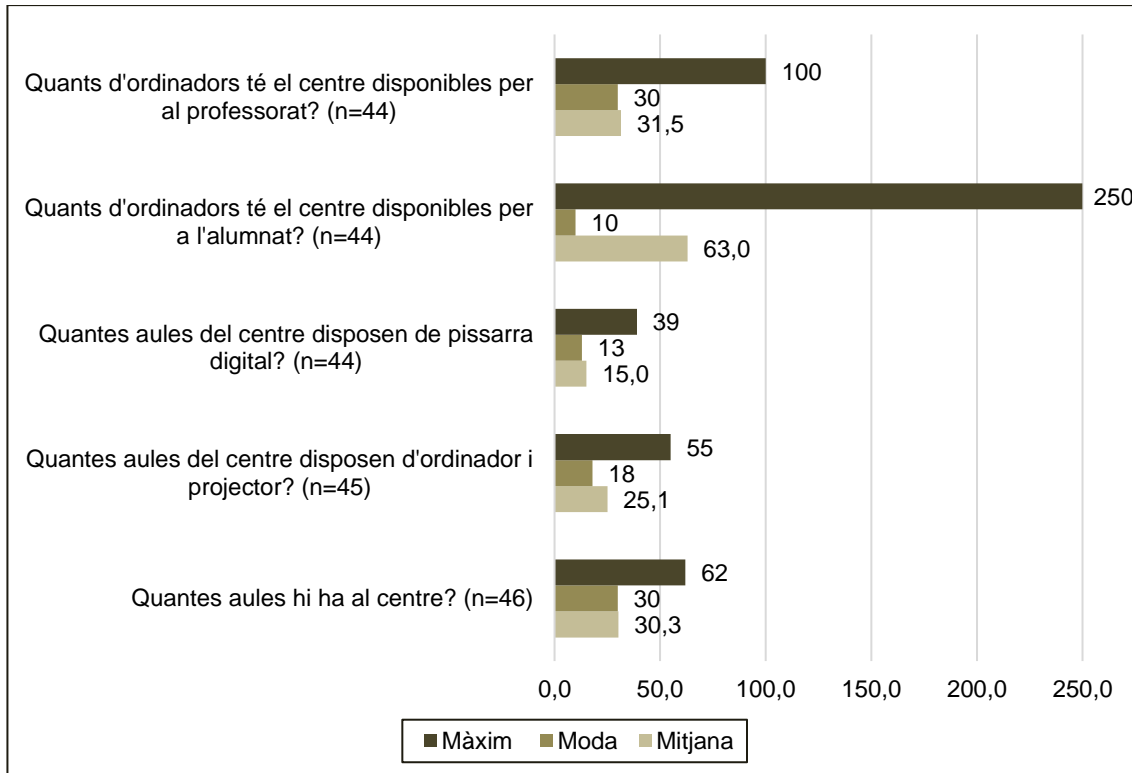
Dispositiu	Percentatge	n
Cap dispositiu	53,1%	26
Ordinador	40,8%	20
Ordinador i tauleta	6,1%	3

Tenint en compte la varietat de dispositius que hi pot haver en un centre i les diferències que n'hi ha entre ells, els resultats són sorprenents. A tall d'exemple, el número mitjà d'ordinadors disponibles al centre per al professorat és de 30. No obstant això, hi ha centres on aquesta quantitat és molt més elevada, ja sigui perquè són centres més grans o perquè tenen més recursos. Comparant aquests resultats amb el número d'ordinadors disponibles per a l'alumnat, es determina que la mitjana n'és de 63. Ara bé, també és destacable que la moda (el número que es dona amb més freqüència) d'ordinadors disponibles per a l'alumnat n'és 10, la qual cosa indica que hi ha gran disparitat entre centres, ja que n'hi ha que afirmen tenir-ne 250, de disponibles. Més enllà d'aquestes quantitats, és remarcable que gairebé la meitat de les aules disposen de pissarra digital.

Si comparem aquest gràfic amb l'anterior, es pot afirmar que mentre que els centres públics tenen 73,83 ordinadors de mitjana (PC per a l'alumnat) i 35,21 per al professorat, els privats compten amb 50 ordinadors (PC per alumnat de mitjana) i 27,10 per al professorat. Per tant, se'n poden extreure dues conclusions: d'una banda, que l'alumnat de l'escola privada disposa de més recursos (de manera individual) respecte de la pública i, de l'altra, els centres públics disposen de més ordinadors amb relació a la privada, precisament per compensar aquesta disparitat.

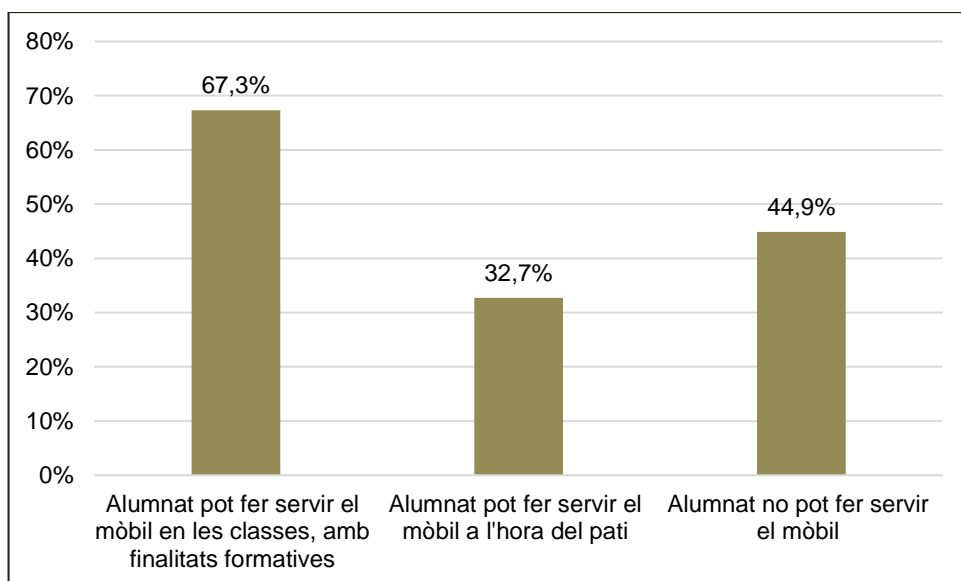
Gràfic 3.4. Dispositius digitals del centre

b. Regulació de l'ús dels mòbils

Dues tercers parts de les direccions enquestades (67,3% $n=21$) afirmen que l'alumnat pot fer ús del telèfon intel·ligent amb finalitats formatives. Un 32,7 ($n=16$) respon que permeten a l'alumnat fer ús del mòbil a l'hora de l'esbarjo. Finalment, un 44,9% ($n=22$) afirma que no es pot fer cap ús amb aquest dispositiu dins el centre.

Gràfic 3.5. Regulació de l'ús dels mòbils (n=49). Percentatges

c. Accions dels centres educatius amb els dispositius digitals i Internet

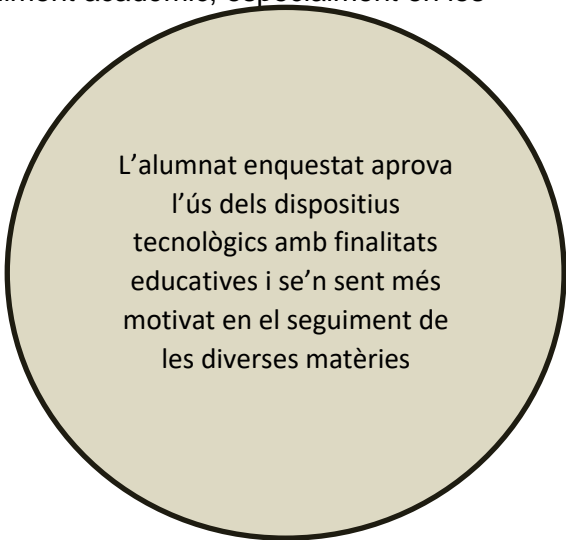
Hi ha consens en relació amb les accions dels centres amb els dispositius digitals i Internet, atès que hi ha gairebé unanimitat a afirmar que s'usen amb finalitats pedagògiques tot fomentant la responsabilitat de l'alumnat. A més, hi ha un gran grau d'acord (85,7%) a considerar que els dispositius digitals serveixen per promocionar la col·laboració en l'ús de recursos entre el professorat. Per contra, una acció que genera més rebuig (75,5%) que acceptació (24,5%) és la de fer servir les xarxes socials com a eina en l'ensenyament-aprenentatge. Aquest rebuig a les xarxes socials contrasta amb la tendència de l'alumnat a fer servir els dispositius digitals, ja que una majoria (un percentatge superior al 80%) de l'alumnat enquestat en els qüestionaris de context afirma que li agrada l'ús de dispositius i aplicacions tecnològiques a les classes i, a més, aproximadament a un 75% li agradaria que fos més freqüent. Per altra banda, un 70% d'alumnat afirma que està més motivat a classe quan s'utilitza aquesta mena de dispositius a l'aula, i un 64,3% afirma que li ajuden a aprendre millor els continguts de les matèries.

Seguint aquesta línia de comparació de les respostes amb les que van donar els alumnes en respondre el seu qüestionari, quan se'ls va demanar si cada vegada dedicaven més temps a l'ús de les xarxes socials, els resultats van ser clars i estadísticament significatius ($p < 0,001$): l'ús excessiu de les xarxes socials (que es pot associar a un excés d'Internet, perquè l'alumnat hi dedica la major part del temps) perjudica el seu rendiment acadèmic, especialment en les competències de llengua anglesa,

científicotecnològica i matemàtica. Així, l'alumnat que afirma estar "Totalment d'acord" amb que cada vegada dedica més temps a les xarxes socials obté una puntuació mitjana de 7, 9 i 11 punts menys, respectivament, que el que afirma estar-hi "Totalment en desacord". Per tant, és evident que, o bé encara es considera que les xarxes socials impedeixen el procés d'ensenyament-aprenentatge o bé que encara no se'ls sap donar una utilitat dins de l'aula.

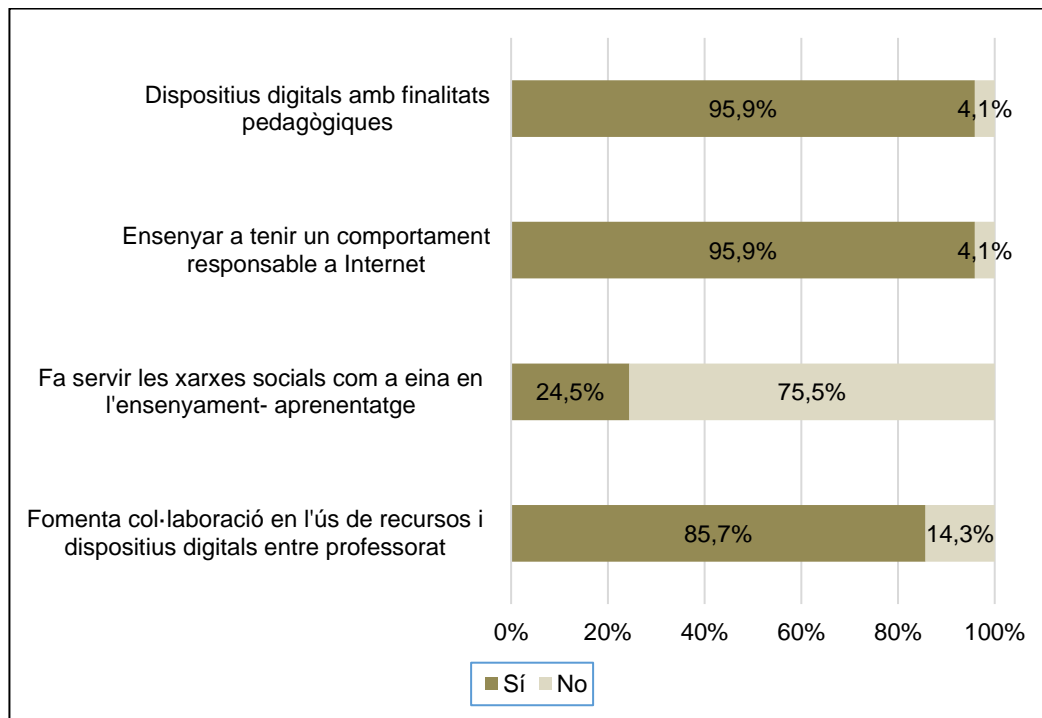
En l'actualitat, parlar de recursos en el sistema educatiu és tenir en compte les desigualtats entre centres educatius. Tal com s'ha apuntat

anteriorment, la titularitat és un element a considerar perquè implica diferències en la disponibilitat de dispositius, material, connectivitat, etcètera. També és important comentar que bona part dels equips docents introdueixen els dispositius mòbils amb una finalitat formativa i pedagògica. Per tant, es pot concloure que sembla ser que aquest tipus de dispositius són percebuts com una oportunitat per una part de la comunitat educativa. En aquest sentit, després de la crisi de la Covid-19, és possible que la percepció negativa dels dispositius mòbils canviï.

L'alumnat enquestat aprova l'ús dels dispositius tecnològics amb finalitats educatives i se'n sent més motivat en el seguiment de les diverses matèries

Gràfic 3.6. Accions que fan els centres amb els dispositius digitals i Internet (n=49). Percentatges

3.2.8. Funció directiva

En l'anàlisi de les funcions directives s'ha detectat una vinculació amb els elements que generen estrès. Això vol dir que les tasques administratives i organitzatives del centre impliquen més dedicació i, per tant, generen un grau més alt d'estrès.

Menys de la meitat de les direccions afirmen que treballen amb direccions d'altres centres. Per últim, també s'ha d'indicar la manca d'inversió de temps a treballar en un pla de desenvolupament professional del centre (només un 38,8% de les direccions afirmen haver-hi treballat l'últim any).

3.2.9. Ambient del centre

Els resultats generals mostren que hi ha una cultura col·laborativa compartida força consolidada en el si dels centres, i que s'hi comparteix un conjunt de representacions sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Així mateix, es conclou que les activitats que més s'ofereixen des dels centres educatius són les relacionades amb el voluntariat, els serveis a la comunitat i les activitats esportives, mentre que encara hi ha poca tradició per promoure les relacionades amb les competències lingüístiques i artístiques.

També es constata que el professorat està força implicat amb el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat, i que té unes expectatives altes respecte d'aquest col·lectiu. A més, des de diferents centres s'ha detectat la promoció del treball en xarxa local per compartir-ne recursos.

Tanmateix, aquest sentit de comunitat no es dona de la mateixa manera entre tots els agents, atès que hi ha evidències que les famílies s'impliquen especialment, quan es parla del procés

d'aprenentatge i dels continguts curriculars dels seus descendents. En canvi, la implicació disminueix en aspectes com la gestió del centre o les activitats extracurriculars.

No s'aprecien conductes disruptives destacables, a excepció d'alguns casos. De fet, les direccions asseguren que les conductes que sobresurten són les intimidacions de l'alumnat al professorat, i entre el propi alumnat.

S'ha evidenciat que el professorat pot oposar resistència a la diversificació de mètodes d'aprenentatge.

3.2.10. Organització del centre

L'organització general dels diferents centres educatius tendeix a ser poc autoritària i corresponsable en les decisions cabdals.

El pla educatiu de centre és un instrument que recull valors integrals basats en la diversitat i la inclusió. Tanmateix, s'ha detectat que manquen recursos humans per donar suport i reforç a l'alumnat.

Per últim, i des de la visió de la sociologia de les institucions (Álvarez-Uria i Varela, 2009), en moltes ocasions els centres aprenen i estan més disposats al canvi que no pas els professionals com a individus, atès que, tal com s'ha recollit, els directors i directores afirmaven que els equips docents poques vegades introdueixen noves metodologies d'ensenyament-aprenentatge.⁷

4. Classificació de la complexitat dels centres

La consideració del nivell d'estudis de la mare/s i/o pare/s (o tutors legals) genera prou consens (57,1%) per tal de classificar els centres segons el nivell de complexitat. Per contra, un 61,2% respon que el tipus d'ocupació dels tutors legals no hauria de ser un factor rellevant. Un altre criteri que genera molta polarització (49% a favor i 51% en contra) és el de considerar el percentatge d'alumnat de fora de l'Estat espanyol. Aquest genera disparitat de respostes, perquè una part respon que el fet de néixer fora de l'Estat espanyol no implica un context socioeconòmic desfavorable.

El 63,3% dels directors defensa que el percentatge d'alumnat procedent de països en vies de desenvolupament sí que n'hauria de ser un criteri a valorar.

Diferents directors i directores han aportat comentaris en relació amb la classificació dels centres segons la complexitat. Han afirmant que un criteri que també s'hauria de considerar (i que actualment no es valora) és el projecte educatiu de centre i el seu grau d'innovació per respondre a les necessitats socials que presenten determinats contextos amb risc d'exclusió social.

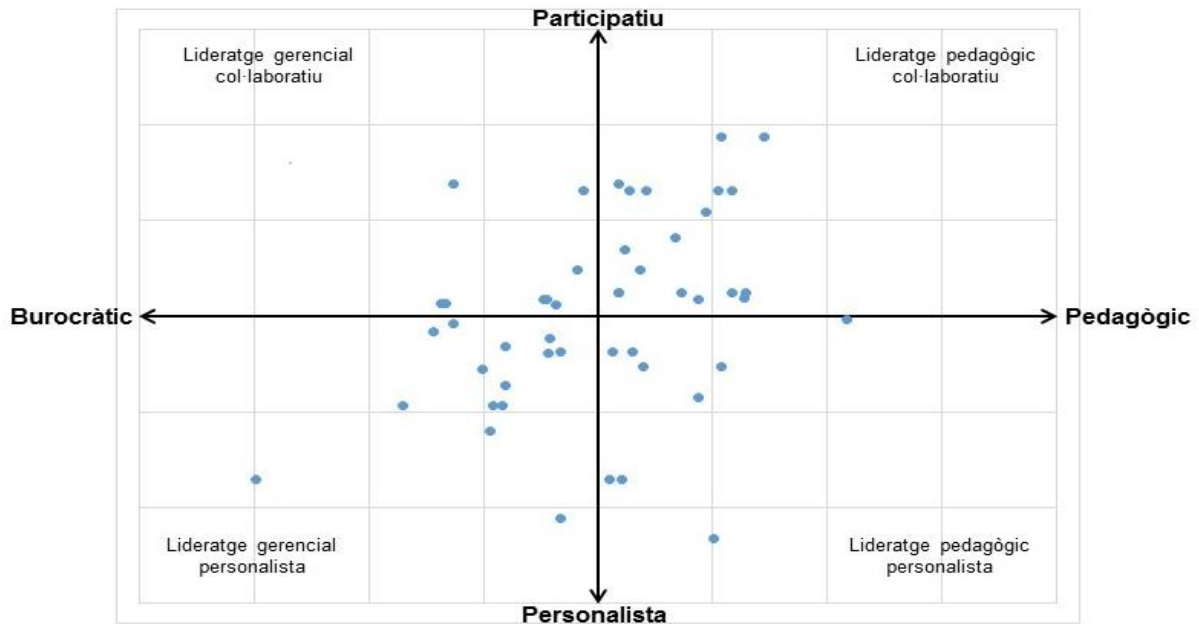
a. La funció directiva i la implicació

Per analitzar la funció directiva s'hi han creat dos índexs que tenen en compte nombroses variables del qüestionari referides a aquest tema: l'enfocament de la funció directiva i la implicació de la comunitat educativa. Per a una descripció detallada de tota aquesta anàlisi consulteu el punt 10.2 de l'Informe d'avaluació número 24 titulat *Anàlisi del context de les direccions de secundària*. Curs 2018-2019. Vegeu-ne els resultats en el Gràfic 3.7.

⁷ Álvarez- Uria, F., i Varela, J., *Sociología de las Instituciones. Bases sociales y culturales de la conducta*. Madrid: Ediciones Morata, 2009.

El sistema de coordenades descriu el tipus de lideratge exercit en funció de l'enfocament de la funció directiva i de la participació de la comunitat educativa, i s'hi analitza la seva distribució en funció dels índexs elaborats.

Gràfic 3.7. Classificació de les direccions a partir de la generació d'índexs mitjançant l'Anàlisi de Components Principals

De la configuració del gràfic es poden extreure dues conclusions. D'una banda, cal remarcar que hi ha diversos centres que es troben en valors molt propers al 0 i que, per tant, tendeixen a valors centrals. D'altra banda, tal com s'hi observa, aquells centres que tendeixen a ésser burocràtics també tendeixen a concentrar les decisions en la figura del director/a (quadrant inferior esquerre). En canvi, aquells centres que tendeixen a un enfocament més pedagògic acostumen a tenir lideratges més participatius i no tan centrats en una sola figura (quadrant superior dret).

En resum, una concepció de la funció directiva enfocada a l'administració o la burocràcia, s'associa amb un "lideratge gerencial personalista", mentre que l'enfocament pedagògic acostuma a associar-se amb un "lideratge pedagògic col·laboratiu".

b. Classificació de les direccions

L'objectiu de l'estudi de l'estil de lideratge directiu dels centres és identificar quin tipus d'enfocament es dona a la tasca directiva i com de col·laborativa/participativa ha de ser. També s'ha volgut esbrinar si hi ha algun tipus de relació, d'una banda, entre els resultats de les avaluacions de quart d'ESO i de l'expressió oral, i, de l'altra, amb el tipus de lideratge exercit.

Atesa la presència de tantes variables en el qüestionari de context que reflecteixen aspectes sobre l'enfocament de la tasca directiva i sobre la implicació dels agents de la comunitat educativa en el funcionament del centre i en la presa de decisions, es decideix elaborar dos índexs: l'enfocament de la tasca directiva i el grau de col·laboració en el funcionament del centre educatiu. L'objectiu d'aquestes mesures és englobar les variables associades a la funció directiva, a l'ambient del centre, i a l'organització escolar més vinculades a l'enfocament de la funció directiva i als agents implicats en el funcionament del centre, de manera que es puguin

representar en un únic valor que, un cop normalitzat, pugui ser comparat i en permeti una classificació acurada.

Els ítems relacionats per a l'elaboració d'aquest índex es poden agrupar en dos grans blocs:

- D'una banda, en el qüestionari de context per a les direccions es van incloure preguntes referides a l'enfocament de la funció directiva (si és més burocràtica o més enfocada a l'aprenentatge), el percentatge del temps com a director/a dedicat de mitjana a tasques com reunions i responsabilitats administratives; tasques organitzatives; reunions i tasques relatives a la docència i al currículum; relació amb la comunitat educativa; activitats dutes a terme els últims dotze mesos; si es considera la coeducació o l'organització pedagògica articulada des del centre. Aquestes variables, doncs, s'utilitzaran per calcular l'índex d'enfocament de la tasca directiva
- D'altra banda, també s'hi inclouen preguntes d'implicació dels agents de la comunitat educativa en el funcionament del centre. En són alguns exemples els principals responsables que tenen un paper actiu en la presa de decisions (qui pren les decisions sobre l'assignació de les partides del pressupost del centre, qui estableix les normes de comportament de l'alumnat, quins cursos imparteix el professorat, etcètera), si el centre té una cultura de responsabilitat compartida, o si hi ha una cultura de col·laboració caracteritzada pel suport mutu.

Per a l'obtenció dels índexs es va aplicar el procediment estadístic de l'anàlisi factorial de components principals. Un dels objectius de les anàlisis factorials és reduir un elevat nombre de variables a un conjunt més baix de factors que conserven la informació essencial dels ítems originals. La idea principal darrera d'aquesta metodologia és que diverses variables aportin la mateixa informació —és a dir que, *de facto*, estarien mesurant el mateix fenomen— i, per tant, la seva consideració aïllada podria suposar una redundància.

L'anàlisi factorial de components principals ha agrupat les diferents variables introduïdes en diferents components o dimensions, formats per variables relacionades entre elles. Així, aquesta anàlisi projecta les diferents variables en una recta i ens dona el valor de correlació de cada un dels punts generats per cada variable i l'eix. D'aquesta manera, les variables amb un pes més proper a 1 o a -1 coviaran més amb la recta generada i tindran més pes dins del component al qual pertanyen. D'altra banda aquelles amb un pes proper a 0, en no correlacionar amb l'eix, pràcticament no ens aportaran informació rellevant del component i podran ser-ne descartades. Cal garantir que en projectar els punts sobre l'eix no es perdi la informació continguda en les variables de partida: en definitiva, cal garantir la qualitat del procés. És per això que la seva execució va acompanyada de determinats paràmetres estadístics que n'indiquen el nivell de qualitat.

S'hi ha seleccionat els 8 ítems del qüestionari de context amb major potencialitat estadística en relació amb l'enfocament de la funció directiva, i els 7 que fan referència al grau d'implicació de la comunitat educativa. Els components generats amb aquestes variables explicaven un 65,43% i un 77,76%, respectivament, de la variància total de la mostra.

Les variables incloses en l'índex d'enfocament de la funció directiva i d'implicació de la comunitat educativa en la presa de decisions i el seu pes relatiu a cada un dels índexs es descriuen a continuació:

Taula 3.4. Matriu de components: índex d'enfocament de la funció directiva

	Component
Reunions i tasques administratives	0,951
Reunions i tasques relatives a la docència i currículum	-0,950
Promoció d'accions perquè el professorat millori les habilitats docents	0,757
Revisió procediments administratius	0,502
Seguiment del PEC	0,824
Treball relacionat amb el pla de desenvolupament professional per al centre	0,477
Professorat del centre que comparteix un conjunt de representacions sobre l'ensenyament- aprenentatge	0,818
Importància de l'organització pedagògica en el PEC	0,759

Taula 3.5. Matriu de components: índex d'implicació de la comunitat educativa

	Component
Observació de la pràctica docent	0,901
Comentaris i suggeriments al professorat després d'haver observat la seva pràctica docent a l'aula	0,906
El centre dona oportunitats al professorat i al PAS de participar activament en les decisions del centre	0,571
Les relacions entre professorat i alumnat tendeixen a ser bones	0,893
Hi ha confiança mútua entre el professorat del centre	0,951
Les famílies participen en les activitats del centre	0,895
L'aprenentatge de la convivència es contempla en el PEC	0,728

Un cop la informació de les variables originals ha quedat reduïda a dos índexs, s'utilitzen les puntuacions factorials (és a dir, els valors concrets de cada director/a en aquestes variables) i la importància relativa de cada factor per calcular numèricament el seu valor per a cada director/a.

Per tal de facilitar-ne la interpretació, els valors normalitzats d'aquest índex s'han transformat per crear una escala de nombres positius amb una mitjana fixada en 0 per al conjunt de la mostra.

5. Cloenda i obertura al futur

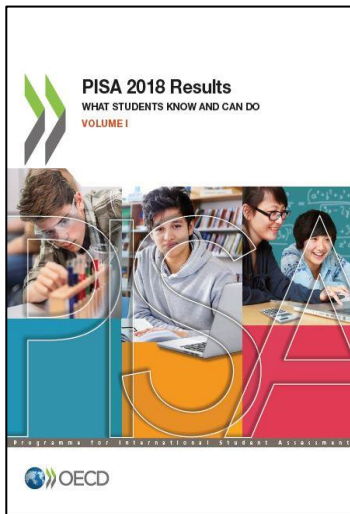
Com hem vist al llarg dels tres blocs presentats, aquesta publicació recull els fruits de dos projectes innovadors del Consell Superior d'Avaluació, iniciats el curs 2018-2019, els quals tenen com a finalitat, d'una banda, estudiar els contextos de l'alumnat, del professorat de quart d'ESO i de les direccions dels cinquanta-un centres que els acullen i, de l'altra, avaluar, també per primera vegada, l'expressió oral dels alumnes d'aquest mateix curs.

La intenció del Consell és que l'enquesta de l'alumnat i l'avaluació de l'expressió oral siguin anuals, si les circumstàncies sanitàries ho permeten, és clar, atès que el curs 2019-2020 no s'hi han pogut dur a terme perquè els centres escolars eren tancats pel confinament causat per la COVID-19. Malgrat tot, el darrer trimestre de 2020 s'hi ha aplicat un qüestionari per mesurar els efectes del confinament en l'alumnat de quart d'ESO, que s'analitzarà amb l'enquesta de context de l'alumnat que ja s'ha passat el 2021. Tanmateix, a causa de la complexitat d'avaluar l'expressió oral en temps de pandèmia, en què els centres han hagut de prendre totes les mesures d'espai i d'aïllament dels grups, aquest curs 2020-2021 tampoc no s'ha pogut fer aquesta avaluació.

Les enquestes al professorat i a les direccions està previst que es tornin a aplicar el curs 2021-2022 i que, a partir d'aleshores, tinguin una periodicitat biennal. Ara bé, deixaran de tenir el caràcter exploratori d'aquesta primera onada i els qüestionaris es passaran a mostres representatives tant del professorat com de les direccions. Cal esmentar l'especificitat que formarà part de la mostra tot el professorat de quart que imparteixi assignatures relacionades amb les competències bàsiques de l'avaluació de quart d'ESO i també en formaran part les direccions dels centres on s'aplicarà l'enquesta de context de l'alumnat i l'avaluació de l'expressió oral. La mostra d'aquestes dues darreres recerques continuarà sent representativa.

Aquesta bateria de tres enquestes i dues avaluacions permetrà triangular les anàlisis i obtenir-ne uns resultats que descriguin i expliquin encara millor el funcionament del nostre sistema educatiu.

REVISTA DE LLIBRES

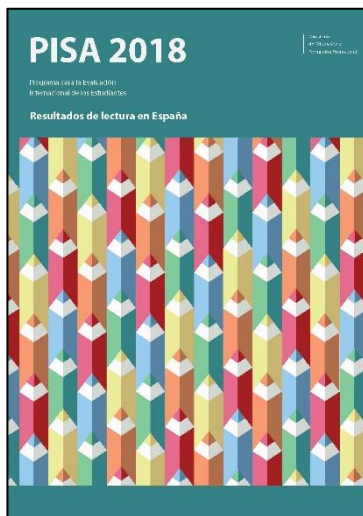

El Programa per a l'Avaluació Internacional dels Estudiants (PISA), de l'OCDE, examina què saben els estudiants en comprensió lectora, matemàtiques i ciències i què poden fer amb això que saben. Fins al moment, PISA és l'avaluació internacional més completa i rigorosa de l'aprenentatge dels alumnes de 15 anys.

Els resultats de PISA indiquen la qualitat i l'equitat dels sistemes educatius de tot el món i proporcionen als educadors i als responsables de la política educativa la possibilitat d'aprendre de les polítiques i les pràctiques educatives emprades en d'altres països.

Aquest és un dels sis volums que presenten els resultats de PISA 2018. El volum I, *What Students Know and Can Do*, proporciona un examen detallat de la competència en comprensió lectora, matemàtiques i ciències dels estudiants de 15 anys i descriu com ha evolucionat el concepte de competència des de les avaluacions prèvies de PISA.

PISA 2018 Results. What Students know and Can Do (Volume I), OCDE, 3 de desembre 2019, <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results-volume-i-5f07c754-en.htm>

Informe PISA 2018. Programa para la Evaluación Internacional de los Estudiantes. Resultados de lectura en España, Madrid, Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2020. <https://sede.educacion.gob.es/publiventa/pisa-2018-resultados-de-lectura-en-espana/evaluacion-lectura/24124>

PISA 2018. Programa para la Evaluación Internacional de los Estudiantes. Resultados de lectura en España presenta els resultats obtinguts per l'alumnat de 15 anys en el darrer estudi PISA. A banda de les dades dels diferents països que han participat en l'estudi, inclou les de totes les comunitats autònomes.

A partir de les directrius de la nota oficial de l'OCDE sobre les anomalies detectades a la comprensió lectora, el passat desembre de 2019 en el document *Informe PISA 2018. Programa para la Evaluación Internacional de los Estudiantes. Informe en español* únicament es van presentar els resultats de matemàtiques i de ciències. Aquest document complementa l'anterior publicació de l'Instituto Nacional de Evaluación Educativa, tot aportant els resultats de comprensió lectora que no van ser publicats en el seu moment.

En el capítol 1 s'explica què és PISA, s'hi fa especial atenció a la competència lectora. En el capítol 2 es presenten les puntuacions mitjanes i els nivells de rendiment en lectura. El capítol 3 està dedicat a l'anàlisi del context sociodemogràfic i al rendiment en lectura de 2018. El capítol 4 tracta sobre l'entorn escolar en la vida de l'alumnat. El capítol 5 estudia les actituds i disposicions envers la lectura dels estudiants de 15 anys. El volum es completa amb una sèrie d'annexos amb diferents preguntes usades a PISA i la inclusió de la bibliografia pertinent al final de cada capítol.

PUBLICACIONS DEL CONSELL

Quin model de funció directiva tenen els centres d'educació secundària a Catalunya?

Tast de dades 21.
Consell Superior
d'Avaluació del
Sistema Educatiu,
desembre de 2020

L'estil de direcció és una variable important i significativa a l'hora de plantejar canvis a l'educació. La funció directiva dels centres educatius inclou tot un seguit d'accions de la direcció dels centres que té com a objectiu influir, a través de les decisions i de la manera d'actuar, en el treball d'altres persones i amb això generar les condicions institucionals necessàries perquè el centre educatiu funcioni correctament.

L'informe d'avaluació 24 [Anàlisi del context de les direccions d'educació secundària. Curs 2018-2019](#) proposa un model de classificació dels centres inspirat en els models de [Bolívar \(2010\)](#) o [Robinson \(2007\)](#) entre d'altres.

L'estudi es basa en dues grans variables que serien, d'una part, l'enfocament de la funció directiva (si és més burocràtica o més enfocada a l'aprenentatge), i de l'altra la implicació dels agents de la comunitat educativa en el funcionament del centre.

Quines estratègies d'avaluació utilitzen els docents a Catalunya?

Tast de dades 22.
Consell Superior
d'Avaluació del
Sistema Educatiu,
gener de 2021

L'avaluació és una activitat o procés sistemàtic d'identificació, recollida o tractament de dades sobre elements o fets educatius, amb l'objectiu de valorar-los primer i, a partir d'aquesta, prendre decisions que permetin millorar la qualitat de l'activitat educativa ([Mateo Andrés & Martínez Olmo, 2005](#); [García, Giménez, & Ortega de la Fuente, 2008](#)).

L'informe d'avaluació 25 titulat [Anàlisi del context del professorat. Curs 2018-2019](#) aborda, entre altres aspectes, l'anàlisi de les pràctiques avaluatives dels docents. Aquest *Tast de dades* posa el focus en les estratègies d'avaluació utilitzades per una mostra de 380 docents de Catalunya, provinents d'una cinquantena de centres educatius.

PUBLICACIONS RECENTS DEL CONSELL

Quaderns d'avaluació

- 47. *PISA 2018. Síntesi de resultats de la comprensió lectora. Desembre de 2020*
- 46. *L'avaluació de quart d'ESO 2020. Abril 2020*
- 45. *PISA 2018. Síntesi de resultats. Gener 2020*
- 44. *L'avaluació de sisè d'educació primària 2019. Setembre 2019*
- 43. *L'avaluació de quart d'ESO 2018. Abril 2018*

Col·lecció «Documents»

- 45. *Marc conceptual de la competència matemàtica. PISA 2021. Juny 2020*
- 44. *Marc conceptual de l'avaluació de quart d'educació secundària obligatòria. Juny 2020*
- 43. *Marc conceptual de l'avaluació de sisè d'educació primària. Juny 2020*

Col·lecció «Informes d'avaluació»

- 25. *Anàlisi del context del professorat de quart d'ESO. Curs 2018-2019. Octubre 2020*
- 24. *Anàlisi del context de les direccions d'educació secundària. Curs 2018-2019. Juliol 2020*
- 23. *L'avaluació de l'expressió oral a quart d'ESO. Curs 2018-2019. Juny 2020*
- 22. *Anàlisi del context de l'alumnat de quart d'ESO. Curs 2018-2019. Juny 2020*
- 21. *El coneixement de les llengües catalana i castellana de l'alumnat de Catalunya. Febrer 2017*

Tast de dades

Notes mensuals breus amb dades rellevants que afecten el sistema educatiu català. Totes aquestes publicacions es poden consultar a la [pàgina web del Consell](#), que trobareu al portal del Departament d'Educació.